Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Галоўнай—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.
Камэнарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).
ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]
ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Спешныя на 50 проц. даражэй. Зьвыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.
ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант 15. За кожны дадатковы 5. Публікацыі ЗАГС'—3 руб.
ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах.
АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

КОШТ НУМАРУ 4 кап.

8-мы ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 119 (2011) Субота, 28-га мая 1927 г.

Увага вучоту неземляробчых заработкаў.

Сельска-гаспадарчым падаткам абкладаецца неземляробчы заработак асобнай гаспадаркі. Ад якасьці вучоту гэтых заработкаў у значнай меры залежыць правільнае размеркаваньне цяжкасьці падатку між асобнымі гаспадаркамі. Вось чаму ў сучасны момант, калі амаль на ўсіх акругах рэспублікі распачата праца па вучоту прыбыткаў, якія абкладаюцца сельска-гаспадарчым падаткам, мы лічым неабходным звярнуць увагу ўсіх выканаўчых і кіраўнічых органаў на выкананьне задачы, якія стаяць перад імі ў галіне вучоту неземляробчых заработкаў.

[illegible]

Так, пры агульным прыбытку на аднаго едака ў гаспадарцы да 20 руб. неземляробчы прыбытак усей гаспадаркі складае 27 руб. У далейшым разам з ростам агульнага прыбытку на аднаго едака ў гаспадарцы і дасягае ў гаспадарках з прыбыткам на аднаго едака ад 200 да 250 руб. (г. зн. у гаспадарках досыць заможных)—408 руб.

Ці пацярпелі бядняцкія гаспадаркі [illegible]

[illegible] добра выканана, бо толькі пры гэтай умове будзе правільна вырашана галоўная палітычная задача новага закону аб сельска-гаспадарчым падатку.

Наш лёзунг—увага ўсёй працы вучотных камісій і асаблівая ўвага вучоту неземляробчых заработкаў.

У панскай Польшчы.

ГАРАЦЬ КНЯСКІЯ ПАЛАЦЫ.

16-га мая згарэлі на Валыні палацы князёў Адама і Альбэрта Любамірскіх, якія былі нанова адбудаваны пасьля польска-савецкае вайны ў 1920 годзе.

Палацы згарэлі дашчэнту. Страты надта вялікія. Падазраецца падпал.

АПРАЎДАНЬНЕ „СЬМЕРТНІКА" БІЛАГА.

ВАРШАВА, 25-V. Тарнопальскі суд прысяжных апраўдаў украінца Білага, прысуджанага судом першае інстанцыі да пакараньня сьмерцю за распаўсюджаньне камуністычнае літаратуры.

Білы вызвален з астрогу.

САМАГУБСТВА ЎКРАІНСКАГА „ПАЎЛЮКЕВІЧА".

23 мая ў Львове пакончыў жыцьцё самагубствам б. сябра «Украінскага нацыянал-дэмакратычнага аб'яднаньня» («Ундо»)—доктар Бачынскі.

Некалькі месяцаў назад Бачынскі быў выключаны з «Ундо» за палёпафільскую дзейнасьць.

Пасьля часовага выкарыстаньня Бачынскага, польская ўлада адмовілася ад выдачы грошай на яго «партыю».

Апошняе, як пішуць украінскія газэты, і зьяўляецца прычынаю самагубства Бачынскага.

КРЫВАВАЯ СУТЫЧКА ПАЛІЦЫІ З РАБОЧЫМІ.

Рабочыя сталеліцейных заводаў у Сасноўцы (Дамброўскі басэйн) якія абвясьцілі 20-га мая забастоўку, надойчы ўзьнялі бойку з некалькімі штрэйкбрэхерамі.

Адміністрацыя фабрыкі выклікала атрад коннае паліцыі, які рабочыя сустрэлі градам каменьняў. Паліцыя пачала страляць.

У выніку цяжка паранена каля 15 рабочых і 4 паліцэйскія.

„ЛУЦКІ ПРАЦЭС".

У першы дзень суду над 60 украінскімі сялянамі, абвінавачанымі ў камуністычнай дзейнасьці ішло зачытаньне акту абвінавачаньня, які займае 80 друкаваных аркушаў.

«Кур'ер Варшаўскі» паведамляе, што паводле акту абвінавачаньня большасьці падсудным пагражае да 8-мі гадоў катаргі.

7-мі падсудным пагражае кара сьмерці.

ЧАСОВЫЯ КАМІТЭТЫ.

Па загадзе міністэрства ўнутраных спраў у хуткім часе адбудуцца выбары ў мястовыя рады Луцку, Ковеля, Уладзімера Валынскага і іншых месцах на «ўсходніх крэсах».

Трэба адзначыць, што ў гэтых «крэсавых» гарадох дагэтуль зусім ня было мястовых радаў. Абавязкі апошніх выконвалі «часовыя гаспадарчыя камітэты», назначаныя праз адміністрацыйную ўладу ў 1919 г.

Гэтыя «часовыя» камітэты гаспадарылі, такім чынам, каля 8 год.

ПАВЕТРАНАЯ КАТАСТРОФА.

На аэрадроме ў Гэмо 24-га мая разьбіўся польскі вайсковы гідраплян, на якім ехаў капітан-лётнік Маліцкі з мэханікам.

Гідраплян разьляцеўся на кавалкі. Капітан Маліцкі, які лічыўся адным з найлепшых вайсковых авіятараў,—забіты.

Мэханік цяжка паранены.

У Заходняй Беларусі.

УСЕАГУЛЬНАЯ СТАЧКА БЕЛАСТОЦКІХ ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАЎ.

ВАРШАВА, 25-V. У Беластоку выбухнула ўсеагульная забастоўка тэкстыльшчыкаў. Бастуюць усе фабрыкі.

АРЫШТЫ СЯЛЯН.

У вёсках Чарвякі і Шукілы, Віленскага ваяводзтва, палітычная паліцыя арыштавала 20-га мая 7 сялян, западозраных у прыналежнасьці да камуністычнае партыі Зах. Беларусі.

АРЫШТЫ Ў БЕЛАСТОКУ.

19-га мая палітычная паліцыя «выкрыла» ў Беластоку «працідзяржаўную» арганізацыю.

Арыштавана 9 чалавек.

БЯСТЭРМІНОВАЯ КАТАРГА.

За забойства тайнага агента дэфэнзывы, прысьпешаны суд у Баранавічах засудзіў беларускага селяніна Лявона Будзейку на бястэрміновую катаргу.

„НАСТАЎНІЦЫ" БЕЛАРУСКІХ ШКОЛ.

Шмат раз пісалася, што польскі ўрад глядзіць на «ўсходнія крэсы», як на польскі Сібір і пасылае туды на працу ўсё горшае з чыноўнічага апарату, усіх, хто пракраўся ў цэнтральнай Польшчы, усіх «штрафных» жандармаў і паліцэйскіх і г. д.

Нават настаўнікі пачатковых школ у Зах. Беларусі таксама камплектаваліся з жыхароў цэнтральнае Польшчы з надта цёмным мінулым.

Надойчы ўсё гэта яшчэ раз пацьвердзілася. Паліцыя арыштавала дзьвюх настаўніц пачатковае школы ў гміне Міцкунек, Віленскага павету, абвінавачаных у сыстэматычных зладзействах і падробе польскіх грошаў. Абедзьве настаўніцы ў злачынстве прызналіся.

У мінулым годзе яны былі прысланы ў Зах. Беларусь з Галіцыі.

„Мологолес" спыніў сваю дзейнасьць.

ЛЕНІНГРАД, 26-V. Лясное канцэсійнае прадпрыемства фірмы «Мологолес» спыніла сваю дзейнасьць. Лесасекі ў асобных губэрнях паўночна-заходняе вобласьці, распрацоўваемыя «Мологолесам» перадаюцца ў эксплёатацыю мясцовых лесапрамысловых арганізацый.

Кансэрватыўная большасьць ангельскага парляманту ўхваліла разрыў

Прапанова рабочае фракцыі аб расьсьледаваньні пытаньня адхілена.

Спрэчкі ў палаце, асабліва пасьля выступленьня Чэмбэрлена, выкрылі ўсю беспадстаўнасьць „довадаў" ураду на карысьць разрыву, а таксама шантаж і падлогі, якія скарыстоўваў увесь час кансэрватыўны ўрад для прысьпешаньня зрыву дачыненьняў з СССР.

Ангельская нота аб разрыве ўжо перададзена Розэнгольцу.

ГІСТАРЫЧНАЕ ПАСЯДЖЭНЬНЕ АНГЕЛЬСКАГА ПАРЛЯМАНТУ.

ЗАПЫТАНЬНІ ДА ХІКСА.

ЛЁНДАН, 26-V. У палаце вобшчын член рабочае партыі Джонстон запытаў: «Папярэднік Хікса на пасадзе міністра ўнутраных спраў у сакавіку 1921 году прызнаў у палаце вобшчын, што спэцыяльны аддзел аховы замешан у друкаваньні і распаўсюджаньні фальшывых экзэмпляраў газэты «Праўды». Ці ня думае таму міністр унутраных спраў, што было-б мэтазгодна ў часе нядаўнага вобыску ўжыць усе меры, каб пры вобыску прысутнічала нэйтральная асоба».

Хікс адказаў, што Джонстон не папярэдзіў яго ў належным парадку аб тым, што ён мае намер задаць гэта пытаньне.

«Пры ўсім сваім жаданьні—сказаў Хікс—успомніць словы майго папярэдніка, я не магу прыпомніць усяго, што ён гаварыў у палаце, і я не прыпамінаю гэтага здарэньня».

Джонстон заявіў: «А калі я пакажу Хіксу экзэмпляр такое фальшывае газэты (Джонстон трымае ў руках копію), ці ўжыве Хікс меры да таго, каб забясьпечыць прысутнасьць у будучым пры вобыску нэйтральных асоб».

Хікс: «Магчыма, што Джонстон мае копію фальшывага дакуманту. Я аб гэтым нічога ня ведаў. Але я ня ўпэўнен у тым, што мой папярэднік прызнаў, што ахранка сфабрыкавала такі дакумант».

АНГЕЛЬСКІЯ КОНСУЛЫ БУДУЦЬ АДАЗВАНЫ.

ЛЁНДАН, 26-V. Член рабочае партыі Кенворці задаў Бальдвіну ў палаце вобшчын запытаньне, ці прадугледжваецца разам з паверанымі ў справах адклікаць з СССР таксама консулаў, і якому ўраду, захоўваючаму афіцыйныя адносіны з СССР, ангельскі ўрад думае даручыць ахову брытанскіх інтарэсаў у СССР.

Бальдвін адказаў на гэта, што Прэстон у Ленінградзе і Пэтон ва Уладзівастоку не зьяўляюцца асобамі, займаючымі консульскія пасады, а прыкамандыраваны да брытанскае місіі ў Маскве і будуць адкліканы адначасова з місіяй. Што датычыць пытаньня узьнятага ў другой частцы запытаньня Кэнворці, дык яно яшчэ не абгаворана.

Дэпутат **Джонс** (рабочая партыя) запытаў Бальдв'іна, ці будзе ў надыходзячым галасаваньні дазволена дэпутатам галасаваць па ўласным жаданьні, а не ў парадку партыйнае дысцыпліны, з тае прычыны, што ўрад намеран сваю бліжэйшую палітыку ў адносінах да савецкага ўраду праводзіць на падставе пастановы палаты вобшчын.

Бальдвін адказаў: «Не, ня будзе».

Джонс ізноў запытаў: «Зусім незалежна ад значэньня гэтага пытаньня, ці ня была-б пастанова палаты больш грунтоўнай, калі-б яна была вынікам вольнага галасаваньня».

На гэта **Бальдвін** адказаў: «Пры галасаваньні пытаньняў урадавае палітыкі захаваньне партыйнае дысцыпліны зьяўляецца сталым звычаем».

ЗАМЕЖНУЮ ПАЛІТЫКУ АНГЛІІ ТВОРЫЦЬ ХІКС, А НЕ ЧЭМБЭРЛЕН.

ЛЁНДАН, 26-V. **Лёйд-Джордж** у сваёй прамове згаджаецца, што савецкі ўрад сапраўды не стрымаў слова.

«Я лічу правільным,—кажа Лёйд-Джордж,—што ўрад павінен нешта зрабіць, але пытаньне ў тым, ці зьяўляецца разумным іменна той крок, які зроблен урадам. Вельмі дрэнна, што замежная палітыка у нас дыктуецца міністэрствам унутраных спраў, а не міністэрствам замежных спраў у найбольш важным дыплёматычным акце з часу сусьветнае вайны. Я згодзен, што ўрад абавязан быў ужыць якія-небудзь захады пасьля вобыску ў Аркосе, аднак, ён не павінен быў даходзіць да такой крайнасьці. Але тое, што ў нас зроблена зараз, я лічу справаю выключнае сур'ёзнасьці, гэта амаль што ўвязвае нас у вайну з дзяржаваю, у якой 100 міліёнаў жыхарства, якая займае велізарную тэрыторыю ў Эўропе і Азіі і якая мяжуецца з намі ў значным ліку пунктаў. Гэта адна з самых рызыкоўных і азартных пастаноў, якія калі-небудзь ухваляліся ўрадам».

ШПІЁЎСКАЯ ПРАЦА АНГЛІІ Ў СССР.

Мэкстон (рабочая партыя) сказаў: «Заявы сакрэтных агентаў і прафэсыянальных брахуноў выкарыстаны, як апраўданьне поўнага разрыву з дзяржаваю, з якою нашы дзелавыя зносіны за апошнія некалькі гадоў так добра наладзіліся. Мы таксама абавязаліся па гандлёвай згодзе не займацца шпіянажам і іншаю падобнаю працаю. Якім, аднак, парадкам мы прасачылі за «лістам Зіноўева», калі не шпіянажам? Мая прыхільнасьць цалкам на баку канчатковай мэты і задачы савецкага ўраду. Калі сіла прапаганды савецкага ўраду ў Англіі паслаблена сучаснаю атакаю на яго, дык я гатоў зрабіць усё ад мяне залежнае, каб узьняць яе».

Далей Мэкстон заклікае расейскіх камуністаў спадзявацца на міжнародную рабочую клясу і зварочваецца да рабочае клясы з заклікам палегчыць Расеі аб'яднаньне з міжнародным рабочым рухам, каб усё, што толькі мае рабочы рух як у галіне тэорыі, так і ў галіне практыкі, было зложана ў агульны кацёл.

АБВІНАВАЧАНЬНІ ПРОЦІ РОЗЭНГОЛЬЦА НЕ ПА АДРАСУ

Пасьля Мэкстона выступіў **Понсонбі** (рабочая партыя). Спыняючыся на выпадах Чэмбэрлэна проці СССР Понсонбі кажа, што абвінавачаньне Розэнгольца ў мане ня можа быць высунута проці яго ў колькі-небудзь большай меры, чымся проці любога іншага дыплёматычнага прадстаўніка. Трэба глядзець фактам проста ў вочы, калі ўжо садзімся на свайго канька высокае моралі: надробкі, пакражы, мана, падкупы і хабарніцтва існавалі ва ўсіх міністэрствах замежных спраў ва ўсім сьвеце. Такіх абвінавачаньняў нельга падаваць чужаземнаму прадстаўніку, калі яны могуць быць пададзены і нам. Спэцыяльны аддзел паліцыі хоча апраўдаць сваё назначэньне. Ён выкрывае змовы, якіх хоча ўрад, і знаходзіць у асобе міністра ўнутраных спраў чалавека, які захапляецца здольнасьцю паліцыі падрабіць дакуманты, што могуць паслужыць прычынаю для разрыву.

Я ўпэўнен, што міністр замежных спраў шкадуе аб гэтым больш, чымся хто-небудзь іншы.

Пасьля прамоў Сюзанны Лаўрэнс, Хорна і Гендэрсона выступіў міністр унутраных спраў **Хікс**, які абараняў вобыск у Аркосе.

У канцы прамовы Хікс задаў запытаньні Кляйнсу, што азначала яго заява ў Манчэстэры, што ўрад удасканаліўся ў справе падлогаў. «Падобныя заявы могуць рабіць радавыя сябры фракцыі,—сказаў Хікс,—але для лідэра апазіцыі гэта наўрад ці падыходзіць».

ПРАЎДА АБ „ЛІСЬЦЕ ЗІНОЎЕВА".

Заява Хікса выклікала вострую палеміку між Кляйнсам і Хіксам.

Кляйнс, устаўшы з месца, заявіў, што думаў якраз тое, што сказаў, і зараз пераканаўся ў сваёй думцы пасьля таго, як Чэмбэрлен прызнаў, што ўрадавая камісія, якая расьсьледавала пытаньне аб так званым лісьце Зіноўева, ніколі ня бачыла арыгіналу.

Далей Кляйнс сказаў, што яшчэ больш пераканаўся, што ліст быў падробкаю, і што на гэтым лісьце партыя кансэрватараў нажыла перадвыбарчы капітал.

На гэтым скончыліся спрэчкі і парлямант ухваліў рэзалюцыю.

РЭЗАЛЮЦЫЯ РАБОЧАЕ ПАРТЫІ.

Зачытана Кляйнсам.

ЛЁНДАН, 26-5. «Член рабочае партыі **Кляйнс** пад воплескі рабочае партыі падае рэзалюцыю наконт англа-савецкіх адносін.

«Урад—гаворыць Кляйнс—у сучасны момант зьмяніў сваю пастанову. Наколькі я памятую, урад лічыць, што СССР на лаўцы падсудных.

Рабочая партыя прымае гэтую пазіцыю, але патрабуе, каб прысуд ня быў зроблен раней, чымся ня будзе наладжана поўнае расьсьледваньне абвінавачаньняў, высунутых проці савецкага ўраду. **Рабочая партыя** падала гэту рэзалюцыю таму, што **ўпэўнена, што абвінавачаньні, высунутыя ўрадам, павінны быць даказаны шляхам расьсьледаваньня.** Паколькі наскок сам па сабе быў відавочнай памылкай, дык ён павінен быць апраўдан у вачох шырокіх мас. Калі міністр унутраных спраў мае прычыны лічыць, што нейкі дакумант быў украдзен і знаходзіўся ў пейкай асобы, дык як магло здарыцца, што ні злодзей, ні шпег не арыштаваны?

«Калі так лёгка—казаў далей Кляйнс—даказаць вінаватасьць злачынцаў, чаму не расьсьледваць справу належным чынам. Становішча нашае прамысловасьці ня гэткае, каб мы маглі лёгкадумна дазволіць сабе адхіліць ад сябе магчымага пакупца, ці весьці палітыку, якая-б рабіла больш далёкім ад нас гэты велізарны рынак 140 мільённага народу (воплескі на лаўках рабочае партыі). **Рабочая партыя дамагаецца расьсьледваньня, будучы пераканана ў тым, што ніякіх добрых вынікаў з пастановы ўраду ня будзе, бо ўсе пастановы ўраду вельмі шкодны для нашых інтарэсаў».**

РЭЗАЛЮЦЫЯ АДХІЛЕНА.

ЛЁНДАН, 27-V. Пасьля ўхваленьня прапановы кансэрватараў, якая вітае пастанову ўраду парваць з СССР, была пастаўлена на галасаваньне **рэзалюцыя рабочае партыі аб назначэньні парляманцкае камісіі, каб расьсьледаваць пытаньне.** Рэзалюцыя была адхілена большасьцю 367-мі проці 118-ці галасоў.

ПАТОКІ МАНЫ І ПАКЛЁПАЎ З ВУСНАЎ ЧЭМБЭРЛЕНА.

Пасьля Кляйнса выступае Чэмбэрлен. Чэмбэрлен гаворыць: «Кляйнс падаў рэзалюцыю проці пастановы ўраду. Я вельмі засмучаны тым, што Кляйнс выступіў у якасьці абаронцы ўраду, якому няма апраўданьня. Кляйнс выказаў трывогу наконт таго, як адаб'юцца нашы ўчынкі на гандлі. Замежны гандаль СССР не зьяўляецца вызначэньнем звычайнае гандлёвае дзейнасьці. Часткова ён зьяўляецца вынікам неабходнасьці, а ў шырокай меры—сродкам палітыкі. Больш году назад Ракоўскі прыходзіў да мяне і гаварыў са мной аб гандлі ня ў 10 млн. руб., як сказаў Кляйнс, а ў суме значна большай. Што зрабілася з гэтымі мільёнамі. Яны зьніклі ў абшары. Заказы ня былі разьмешчаны.

Гандаль не залежыць ад дыплёматычнага прадстаўніцтва. Злучаныя Штаты Амэрыкі вялі такі-ж гандаль з савецкай Расеяй, як і мы, але не згаджаліся даць савецкаму ўраду дыплёматычнае прызнаньне, ніколі не дапушчалі, каб у іх была гандлёвая дэлегацыя такога-ж характару, якую мы мелі тут. Аркос можа ня спыняць працы. Расейскія прадстаўнікі могуць працаваць у Аркосе. Але ўперад яны ня будуць карыстацца спэцыяльнымі прывілеямі.

Кляйнс цытаваў па сёньнешнім ранішнім друку заяву Розэнгольца і, як відаць, лічыць гэтую заяву здавальняючым адказам на факты, выкрытыя Бальдвінам. Але хто дае гэты адказ? Гэты адказ дае чалавек, які ня толькі сам парушае суровыя правілы, прадпісаныя савецкім урадам сваім гандлёвым агентам, але і звычайныя правілы далікатнасьці і прыстойнасьці, прадугледжаныя ў міжнародных абыходзінах.

Рабочая партыя дамагаецца, каб палата патрабавала выбару камісіі, і каб гэтай камісіі ўрад даў усю інфармацыю, якую ён сам мае. Урад не намеран згаджацца на гэтую прапанову. Макдапальд у свой час навучыў нас, як будзе ацэнена гэткае расьсьледваньне. Ён назваў падобную прапанову выказам недавер'я ўраду і сказаў, што калі гэткая рэзалюцыя будзе ўхвалена, што ён ужыве неабходныя крокі. Урад ня згодзіцца на гэты выказ недавер'я з боку апазіцыі і в а т р а б у е ад палаты выказу свайго давер'я і ўхвалы. Калі ўрад не атрымае яго, дык ён будзе таксама ведаць, у чым яго абавязак.

Інфармацыя, якую ўрад мае, сьведчыць, што бязупынна ў кожным кутку сьвету, дзе толькі ёсьць элемэнты непакою, савецкі ўрад спрабаваў выкарыстаць гэтыя элемэнты, каб павялічыць непакой і нанесьці шкоду ангельскім інтарэсам. Наша інфармацыя паказала нам, што ліст Зіноўева ня быў адзіным, ці апошнім дакумантам (гіранічны сьмех на лаўках рабочае партыі). Яна выкрыла тую згубную ролю, якую адыгралі савецкая дыплёматыя і савецкія агенты для выкліку непакою ў Кітаі. У 1924 годзе савецкі ўрад заснаваў дыплёматычныя зносіны з Кітаем, і Карахан быў назначан савецкім паслом у Пекіне. Дадзеныя яму інструкцыі ўпаўнаважвалі яго дапамагаць агітацыі і публічным дэманстрацыям пратэсту проці чужаземнае інтэрвэнцыі. На афіцыйным банкеце савецкі пасол падбухторваў кітайскі ўрад скасаваць угаворы між Кітаем і чужаземнымі дзяржавамі. Расейскія грошы таксама гралі не малую ролю ва ўсіх паўстаньнях 1925 году.

Гэтыя падбухторваньні не абмежаваліся толькі адным Шанхаем. Распачалася праца і ў Кантоне.

Камінтэрн перадаваў Гаміндану буйныя сумы для вядзеньня ваеннае кампаніі проці англа-японскага імпэрыялізму. Вынікі расьсьледаваньня аб стрэлу англа-францускае канцэсіі ў Шанхаі працэсіяй дэманстрантаў паказалі, што падбухторваньне да страляніны, а таксама загад распачаць страляніну быў дадзен расейцамі. Удзел савецкага ўраду ў гэтых інтрыгах добра вядомы кожнаму ў Кітаі. Наша інфармацыя паказала, што ўмовы, па якіх была падпісана гандлёвая згода, парушаліся СССР і што гандлёвае прадстаўніцтва было цэнтрам ня толькі гандлёвае дзейнасьці, але, галоўным парадкам, палітычнае прапаганды і проціангельскае працы. Інфармацыя паказала, што паўнамоцнае прадстаўніцтва брала ўдзел у той-жа дзейнасьці, злоўжываючы сваімі дыплёматычнымі прывілеямі.

Напомніўшы гісторыю дачыненьняў між Англіяй і СССР, Чэмбэрлен закрануў так званы ліст Зіноўева і заявіў, што сапраўднасьць гэтага дакуманту была ўважліва праверана ўрадавай камісіяй, і інфармацыя, якую мае ўрад, канчаткова даказвае сапраўднасьць дакуманту. Гісторыя гэтага дакуманту была прасочана ад моманту яго ўзьнікненьня ў Расеі да яго дастаўкі ў Лёндан».

Кляйнс (з месца): «Бачылі вы калі-небудзь арыгінал гэтага лісту ці камітэт меў толькі адбітак яго»?

Чэмбэрлен: «Ужо даўно было заяўлена, што арыгіналу мы ня бачылі».

Далей у сваёй прамове Чэмбэрлен заявіў: «Усё, чаго патрабаваў урад,—гэта ўстрымлівацца ад умешваньня ў выключна ангельскія справы і ад варожых дзеяньняў і прапаганды проці ангельскіх інтарэсаў і ангельскіх грамадзян. Я ня раз папераджаў СССР сур'ёзна, што ёсьць межы, за якія небясьпечна штурхаць грамадзкую думку ў Англіі, што прадоўжаньне падобных дзеяньняў можа выклікаць разрыў дыплёматычных зносін. Не зважаючы на ўсе гэтыя перасьцярогі, савецкі ўрад і іх агенты ня спынялі дзейнасьці, на якую мы скардзімся. Урад яго вялічаства за 2 з паловаю гады сваёй улады праводзіў палітыку спакою ва ўсіх частках сьвету і ва ўсіх нашых імкненьнях дамагчыся міру ва ўсіх галінах і нашым супрацоўніцтве з Лігаю і ў нашым удзеле ў Лёкарно,—ва ўсім гэтым толькі адна дзяржава адмовілася ўдзельнічаць. Быў толькі адзін урад, які ня толькі заставаўся ў баку ад гэтае працы па заспакаеньні і замірэньні, але яшчэ і перашкаджаў ёй, урад, такі-ж варожы Лізе Нацый і ўсяму яе дабру, як варожы і другой вялікай лізе міру—Брытанскай імпэрыі. Усё-ж мы ня спынялі нашых патуг, мы захоўвалі правамоцнымі зносіны, якія сталі пустымі і празрыстымі пакуль, нарэшце, наша цярплівасьць не дайшла да апошняе ступені. Далейшая цярплівасьць была-б ужо слабасьцю ці абдуранасьцю. Урад ня можа больш браць на сябе адказнасьці за захаваньне дыплёматычных зносін, якія не зьяўляюцца зброяй спакою, а толькі пастаяннаю і заўсёды новаю крыніцаю нэрвовасьці і небясьпекі.

Урад патрабуе ад палаты выразнае адобранасьці яго пастановы і ўпэўнен, што палата гэтую адобранасьць выкажа».

Пастанова аб разрыве ўхвалена парлямантам

ЛЁНДАН. 26-V. Агенцтва Рэйтэр паведамляе: «Прапанова кансэрватараў, якая вітае пастанову ўраду аб разрыве адносін з СССР, ухвалена 357 галасамі, проці 111.

Ангельская нота перададзена Розэнгольцу.

ЛЁНДАН, 27-V. Агенцтва Рэйтэра паведамляе, што **нота брытанскага ўраду сёньня раніцою перададзена савецкаму даверанаму ў справах у Лёндане.**

Урад Канады пашоў па сьлядох Вялікабрытаніі.

ЛЁНДАН, 26-5. Водлуг паведамленьня лёнданскіх буржуазных газэт з Оттавы, канадзкі прэм'ер Кінг заявіў, што **Канада далучыцца да дзеяньняў ангельскага ўраду і неадкладна скасуе гандлёвы ўгавор з СССР** (Канада не падпісвала асобнага ўгавору з СССР, а толькі далучылася ў свой час да англа-савецкага гандлёвага ўгавору).

* * *

ОТТАВА, 26-V. Пасьля скончэньня спэцыяльна скліканага пасяджэньня габінэту канадзкі прэм'ер Макензі Кінг абвясьціў, што **канадзкі ўрад ухваліў скасаваць згоду з СССР.** Кінг дадаў, што прадстаўнік СССР ў Канадзе Герус будзе неадкладна аб гэтым паведамлен.

Далей Кінг заявіў, што Канада дзейнічае самастойна на падставе ўласнае інфармацыі. «У нас,—сказаў Кінг,—няма доказаў шпіянажу з боку расейцаў у Канадзе. Прычыны разрыву маюць больш агульны характар».

Нарэшце Кінг адзначыў, што разрыў афіцыйных зносін з СССР не азначае яшчэ спыненьня савецка-канадзкага гандлю».

Заявы Літвінава і Розэнгольца абойдзены прэсай.

ЛЁНДАН, 26-V. Толькі «Манчэстэр Гардыян» і «Дэйлі Геральд» абвясьцілі заяву Розэнгольца поўнасьцю. Іншыя газэты абмежаваліся вытрымкамі без камэнтарыяў.

Інтэрв'ю Літвінава абвешчаны ў большасьці газэт у яшчэ больш скарочанай форме, чымся заява Розэнгольца. Некаторыя газэты зусім яго не надрукавалі.

„Белая кніга".

ЛЁНДАН, 26-V. Ангельскі ўрад абвясьціў «Белую Кнігу» ў 31 старонку пад загалоўкам «Дакуманты, абмалёўваючыя варожую дзейнасьць савецкага ўраду і III Інтэрнацыяналу проці Англіі».

«Белая Кніга» складаецца з дзьвюх частак: з дакумантаў, нібы знойдзеных у часе наскоку на Аркос і з дакумантаў, абвешчаных міністэрствам замежных спраў, у ліку якіх знаходзяцца цытаваныя Бальдвінам фальшывыя «тэлеграмы Розэнгольца».

Працоўныя СССР на варце.

ВОЛАГДА, 26-V. У зьвязку з пастановай ангельскага ўраду спыніць адносіны з СССР, у губэрні адбываюцца мітынгі. Нават у глухіх вёсках сяляне ўхваляюць рэзалюцыі, у якіх заяўляюць, што ў выпадку нападу на СССР, імпэрыялісты спаткаюць належны адпор.

У адказ на падкопы міжнароднае буржуазіі мы будзем умацоўваць абарону савецкага краю,—так гаворыцца ў рэзалюцыях.

Уся ўвага абароне краю.

З прамовы Варашылава на мітынгу паўлаградзкага гарнізону.

ПАЎЛАГРАД, 26-V. **Варашылаў** на мітынгу часьцей лягернага збору сказаў: «Зараз варункі вельмі складаныя. Яны патрабуюць ад усіх працоўных яшчэ большае ўвагі да пытаньня ўзмацненьня абароны краю. Толькі наша **ўсебаковая падрыхтоўка здолее затрымаць Англію ад спробы нападу на нас».**

Рабочая кляса не дапусьціць да новае разьні.

Выступленьне прадстаўнікоў братніх кампартый на канфэрэнцыі хімікаў СССР.

МАСКВА, 26-V. На ўсесаюзнай канфэрэнцыі рабочых хімікаў, якая адчынілася 26-га мая, з прамовамі, прысьвечанымі апошнім падзеям, выступілі член ЦК ангельскае кампартыі Томас і член ЦК нямецкае кампартыі Гекерт.

Няма зусім ніякіх падстаў для пэсімізму,—сказаў Томас; капіталісты павінны памятаць, што цяпер ня 1914 год, калі рабочая кляса была слабою і неарганізаванаю. Рабочая кляса ўлічыла вопыт апошняе сусьветнае вайны. **У 1927 г. рабочая кляса досыць моцная каб у корані зьнішчыць спробы буржуазеі, накіраваныя да аднаўленьня крывавае бойні. У гэтыя дні рабочыя Англіі і СССР стаяць бліжэй адзін да другога, чымся калі-небудзь.** Адзіным шырокім фронтам напомнім **капіталістам, што ваенная авантура скончыцца суровай расплатай для іх самых.**

Гекерт зазначыў, што **спроба заснаваць адзіны фронт проці СССР павінна спаткаць адпор з боку арганізаванае рабочае клясы ўсіх краёў. Трэба зрабіць усё магчыма, каб падзеі 1914 году не паўтарыліся.**

Савецкі гандаль бясшкодна перанясе разрыў.

МАСКВА, 26-V. У гутарцы з супрацоўнікам ТАСС старшыня савету ўправы дзяржаўнага гандлю і старшыня праўленьня дзяржаўнага гандлю РСФСР Траяноўскі заявіў, што ў выніку напружаных абставін, у якіх прыходзілася працаваць за апошні год у Англіі, дзяржаўны гандаль РСФСР закупіў у 1924-25 г. у Англіі тавараў больш, чымся на 21 млн. руб., у 1925 годзе закупіў іх толькі на 15 млн. руб.

У сучасны момант управа дзяржгандлю здолее бяз цяжкасьцяў перанесьці свае імпортныя заказы з Англіі ў іншыя краі, у якіх СССР меў звычайна лепшыя ўмовы, чымся ў Англіі.

Імпортная праца дзяржгандлю не пацерпіць ніякае страты ад ліквідацыі яго гандлёвых апэрацый у Англіі, але бязумоўна, што ад гэтага пацерпіць ангельская прамысловасьць і ангельскія гандляры.

Эўрапейская прэса аб разрыве.

Нямеччына ня пойдзе на абвастрэньне з СССР?

БЭРЛІН, 26-V. «Фосішэ Цайтунг» піша: «Нямеччына не зьяўляецца чыім-небудзь ворагам і не дапусьціць, каб яе зрабілі такім. З гэтае прычыны чуткі, якія зьявіліся ў дыплёматычных колах Лёндану, што ангельскі ўрад на падставе джэнтльмэнскае згоды з нямецкім міністэрствам замежных спраў выказаў пэўную надзею на разрыў зносін Нямеччыны з СССР не пазьней, як праз паўгода,—зьяўляюцца беспадстаўным вымыслам».

„Супроцьсавецкі блёк немагчым“.

«Эко-дэ-Пары» аб апошніх падзеях.

ПАРЫЖ, 26-V. «Эко-дэ-Пары» піша: «Кантынэнтальны блёк процi СССР як відаць, ня можа быць ажыцьцёўлен».

Перадаюць, што Пуанкарэ пастаўіў перад Чычэрыным на фінансавых патрабаваньнях Францыі, а таксама папераджаў аб недапушчальнасьці ўмешваньня ва ўнутраныя справы Францыі.

Стрыманасьць італьянскага друку.

РЫМ, 27-V. Афіцыёз «Трыбуна» піша: «Канфлікт, як відаць, ня выходзіць пакуль што за межы англа-савецкага і можа з гэтае прычыны разглядацца аб'ектыўна і спакойна.

Устрымліваючыся ад прадказаньняў, мы сачым за разьвіцьцём падзей з напружанаю ўвагаю, разумеючы, што праблемы, якія ляжаць у аснове канфлікту, маюць агульны характар».

Менш адказная «Сэколо» піша: «Італа-савецкія дачыненьні залежаць не ад большае ці меншае варожасьці Англіі да СССР і не ад франка-савецкіх дачыненьняў, а вызначаюцца выключна разуменьнямі мэтазгоднасьці, якія будуць прадыктаваны патрэбаю абараняць італьянскія інтарэсы. Гэта павінна зразумець усюды, у тым ліку і ў Маскве».

«Мэсаджэро» выказвае павялічаную ўвагу да разьвіцьця італа-савецкіх эканамічных зносін.

„Аўстрыя будзе апошняю“.

ВЕНА, 25-V. «Вінэр Альгемайнэ Цайтунг» піша так: «Кажуць, што барацьба Англіі ня будзе падтрымана буржуа, якія атрымліваюць выгодныя заказы ад СССР. Аўстрыі таксама не застаецца нічога інакшага, як імкнуцца выкарыстаць спрыяючую кан'юнктуру. Мы будзем апошнімі з тых, хто выкажа імкненьне ўдзельнічаць у паходзе проці СССР. Караць СССР мы надаем права богу і ангельцам, мы-ж хочам прадаваць яму свае тавары».

Суд над рэдактарам „Сэндэй-Уоркер“.

ЛЁНДАН, 25-V. Учора адбыўся суд над рэдактарам газэты «Сэндэй-Уоркер» (орган руху меншасьці) Вільямам Поль, якому прад'яўлена абвінавачаньне ў паклёпе на паліцыю ў артыкуле, які апісвае паводзіны паліцыі ў часе наскоку на савецкае гандлёвае прадстаўніцтва. Поль прысуджаны да штрафу ў 100 ф. стэрл.

Газэта прысуджана да штрафу ў такім-жа разьмеры.

Парушэньне клайпэдзкае аўтаноміі.

Міністр замежных спраў Нямеччыны паслаў у генэральны сэкрэтарыят Лігі нацыяў тэлеграму, у якой заяўляе, што нямецкія арганізацыі ў Клайпэдзе (Літва) прыслалі да нямецкага ўраду пэтыцыю, у якой яны скардзяцца на нарушэньне Клайпэдзкае аўтаноміі.

Дзеля гэтага нямецкі ўрад просіць паставіць клайпэдзкую пэтыцыю на разгляд бліжэйшай сэсіі рады Лігі Нацыяў, якая пачнецца 13 чэрвеня.

Пасьпешны наступ кітайскіх рэвалюцыйных войск.

ХАНЬКОУ, 26-V. У напрамку Чэнчжоу рэвалюцыйнае войска захапіла пераправы рэчкі Лоухэ і адбіла на беразе рэчкі контр-атакі мукдэнскае кавалерыі, якая адступіла з вялікімі стратамі. Папаўшая ў асаду брыгада мукдэнцаў перайшла на бок нацыянальнага ўраду.

Войска Ў-Пэй-Фу, якое групуецца ў раёне Наньяна, пад націскам паўднёвае калёны Фынь-Юй-Сяна адышло ў ваколіцы Наньяна.

Новы японскі дэсант у Ханькоу.

ШАНХАЙ, 26-V. У Ханькоу паслана з Шанхаю яшчэ два японскія зьнішчальнікі, 150 чалавек марское пяхоты і 6 палявых гармат.

Гэтае падмацаваньне нібыта выклікана сур'ёзнасьцю становішча.

Барадзінай пагражае кара сьмерцю.

ПЕКІН, 26-V. Барадзінай далі дазвол на спатканьне з сваім абаронцай.

Барадзіна, а таксама тры дыплёматычныя кур'еры абвінавачваюцца па артыкуле, які прадугледжвае ў якасьці вышэйшае меры пакараньня пакараньне сьмерцю ці абмежаваньне волі да канца жыцьця, а мінімальнай мерай пакараньня—два гады зьняволеньня ў астрозе.

Абаронцай выступае кітайскі юрыст Гуо-Цін-Бао.

Кітайскі камсамол апраўдае надзеі рэвалюцыі.

ХАНЬКОУ, 18-V. (Затрымана кітайскім тэлеграфам). Чацьверты зьезд кітайскага камсамолу зачыніўся 17 мая.

На дакладзе палітычнае камісіі аднагалосна ўхвалена рэзалюцыя, якая зьмяшчае безагаворачную ўхвалу тэзісаў пашыранага пленуму выканкому Камінтэрну ў сьнежні 1926 году, [illegible] 5-га (красавіцкага) зьезду кітайскай кампартыі.

Аднагалосна абраны новы ЦК у складзе 29 членаў і 13 кандыдатаў.

Зьезд зачыніўся заключнымі прамовамі прадстаўніка КІМ'у і кітайскае кампартыі.

Зьезд паслаў прывітаньне ЦК Усе ЛКСМ, у якім гаворыцца: «Ваш даскалы [illegible]».

Справы балканскія.

(Ад уласнага карэспандэнта).

[illegible]

У Савецкай Беларусі.

Земляўпарадкаваньне і мэліарацыйныя работы распачаліся.

(Ліст з Бабруйшчыны).

З першага мая распачаты земляўпарадкаваўчыя і мэліарацыйныя працы на акрузе. На мейсцы выехалі тэхнікі-мэліяратары і каморнікі-земляўпарадкавацелі. Усяго на працу па мэліарацыі выехала 16 тэхнікаў і на працу па земляўпарадкаваньню—57 каморнікаў.

Асноўная маса тэхнікаў мэліаратараў будзе занята на правядзеньні дзяржаўных мэліарацыйных работ. Усё-ж, для таго, каб мець належнае кіраўніцтва над працаю мэліарацыйных таварыстваў, акруговы зямельны аддзел вызначае частку тэхнікаў (прыблізна 6-7 чалавек) на працу па абслугоўваньню мэліарацыйных таварыстваў.

Земляўпарадкаваўчая праца па сваёй пабудове сёлета прымае крыху адзначны характар ад таго парадку працы, які існаваў у мінулыя гады. Справа ў тым, што раённыя земляўпарадкавацелі сёлета нагружаны працаю па земляўпарадкаваньню на роўні з усімі каморнікамі. Кіраваньне-ж працаю земляўпарадкаваньня, якое да гэтага часу знаходзілася ў руках гэтых раённых каморнікаў ускладаецца на трох рэвізораў, вызначаных са складу каморнікаў.

Справа разьбіваецца на два віды: земляўпарадкаваньне і землянадзяленьне. Земляўпарадкаваньне мяркуецца правесьці на плошчы ў 40305 гэктараў. На гэтай працы занята 37 каморнікаў, якія ўжо разгарнулі справу.

Землянадзяленьне будзе праведзена на плошчы ў 18 тысяч гэктараў. Тутака працуе 18 каморнікаў.

Асобную ўвагу ў справе земляўпарадкаваўчай працы займае ў гэтым годзе скончаньне спраў па земляўпарадкаваньню, якія былі распачаты ў мінулыя гады і да гэтага часу ня скончаны. Такіх спраў ёсьць больш 50 і яны ў першую чаргу будуць прыведзены ў выкананьне.

Наскольні пляновыя мерапрыемствы па земляўпарадкаваньню гэтага году будуць выпаўнены, сказаць пакуль што цяжка. Справа ў тым, што штат земляўпарадкавацеляў - каморнікаў не запоўнен на ўсе 100 процантаў, праз што і паказаныя лічбы пляновага заданьня па земляўпарадкаваньню ня будуць выкананы.

Пляны мэліарацыйных работ мяркуецца выпаўніць на сто процантаў.

А. Дамброўскі,

Ад трохполкі да шматпольля.

(в. Скобраўка, Пухавіцкі р., Меншчына).

Трохпольле і няўмелая апрацоўка глебы давялі вёску да заняпаду. Ураджаі палёў і сенажацяў страшэнна зьменшыліся. Хлеба і кармоў для скаціны не хапала да новага ўраджаю. Голад і нішчата з кожным годам расьлі.

Выбіцца з бядоты памагла канюшына, якую сяляне сталі сеяць на сваіх палёх. Пачалося гэта з в. Скобраўкі. Перадавыя сяляне рашылі, што трэба кінуць трохпольле і перайсьці на 4-х полку з пасевам канюшыны.

Новы шлях у севазвароце апраўдаў сябе. За Скобраўкаю пашлі і ваколічныя вёскі—Крупка і інш. Убачылі сяляне, як сельская гаспадарка Скобраўкі стала паляпшацца, бо канюшына дае шмат выгад і павялічэньне корму для скаціны:—селянін можа трымаць замест аднае каровы—2-3. Гэта дало ў гаспадарцы гною больш і дазволіла лепш угнойваць поле.

У вёсках зьявіліся малатарні, сартоўкі і іншыя с.-г. машыны. Пачалі лепш апрацоўваць глебу і пад другія расьліны. Пачалі араць рана на зіму, і араць да 3-4 вяршкоў.

І ўсё гэта павялічыла ўраджай жыта да 80 пуд. і аўса да 90 пуд. з дзесяціны, замест ранейшых 40-50 п. Значная плошча займаецца цяпер пад бульбу і лён, што дае буйны прыбытак у гаспадарцы.

Зразумеўшы ўсю карысьць, сяляне распачалі зараз радыкальную ломку трохпольля канюшынаю.

Дзякуючы гэткаму погляду, в. Скобраўка абвярнулася ва ўзорную сярод сваіх адсталых суседак.

М. К.

Пажарная ахова.

(Мазыршчына).

Калі на 1-е сьнежня 1926 г. па Мазыршчыне налічвалася 65 пажарных арганізацый з колькасьцю членаў 2657 і 107 машын, дык на 1-е сьнежаня 1927 г. мы ўжо маем 97 пажарных арганізацый з колькасьцю членаў 3506 і машын 123.

З усіх арганізацый 29 ня маюць машын.

Пры акркамхозе ёсьць інструктар, які выяжджае на месцы для інструктаваньня пажарных дружын. За гэты час выдана пажарным арганізацыям 7 пажарных машын са сродкаў, адпушчаных Дзяржстрахам.

За 1926 г. па Мазыршчыне было 5 пажараў у горадзе і 52 па акрузе, якія былі ацэнены на суму 28,221 р.

У канцы лютага былі праведзены двохтыднёвыя курсы для перападгатоўкі начальнікаў вясковых пажарных дружын. Скончыўшыя курсы добра ўсьвядомілі ўсё пройдзенае імі на курсах.

У горадзе, апрача дабрахвотнай пажарнай каманды, з новага бюджэтнага году была арганізавана гарадзкая каманда з 20 чалавек.

Па бюджэту на 26-27 г. на пажарную абарону на акругу адпушчана (апрача гораду) 10.000 руб., на якія закупляюцца машыны і пажарны інвэнтар.

Робячы вынікі павялічэньня пажарных арганізацый і іх колькаснасьць можна сказаць, што дасягненьні ў гэтай галіне ёсьць; але побач з гэтым ёсьць цэлы шэраг задач, якія агульнымі сіламі прыдзецца выканаць.

Пашырыць працу па ўзмацненьні пажарных дружын, уцягваньні шырокіх мас насельніцтва, пашырыць сетку дабрахвотных пажарных дружын, паглыбіць працу на мясцох па нагляданьні за процi-пажарнымі мерапрыёмствамі і г. д.

Х. С-н.

Здабываньне торфу трэба пашырыць.

(Заслаўск. р., Менскай акругі)

Другі год пайшоў, як на абшарах Ратамскага і Бараўскога сельсаветаў разгортвае працу агнятрывала-тарфяное т-ва «Чырвоны Будаўнік».

За гэты час ёсьць шмат дасягненьняў, бо зараз ужо ў таварыстве налічваецца звыш 300 пайшчыкаў, выпрацавана летась было шмат бэтонных кругоў і чарапіцы, а таксама сёлета ёсьць на мэце пабудаваць цагельню, бо ў насельніцтва адчуваецца вострая патрэба ў будаўнічым матар'яле і цэгле.

Т-ва паставіла сваёй мэтай і торф здабываць, залежаў якога ў Ратамскім і Бараўскім сельсаветах ёсьць сотні дзесяцін, але да гэтага часу нічога ў гэтым напрамку ня зроблена.

З гэтае прычыны большая частка пайшчыкаў і паёў поўнасьцю ня ўносяць, бо шмат сялян толькі з-за таго і ўступала ў пайшчыкі т-ва, каб пасьля мець магчымасьць торфу купіць.

Патрэбнасьць-жа у торфе з боку сялянства вялікая, некаторыя сяляне мінулай зімой езьдзілі ў Менск на базар купляць торф.

Няма ў нас амаль ніводнага лесу масцовага значэньня, у якім-бы за мінулую зіму ня высеклі 200-300 пнёў, а ўсё тлумачыцца тым, што апалу не хапала і ня было.

Значыць, «Чырвонаму Будаўніку» асаблівую ўвагу трэба зьвярнуць здабываньню торфу. Гэтага ўсе пайшчыкі хочуць.

П.

Лекавая дапамога вёсцы.

(Зембінскі раён, Барысаўшчына).

Раённая больніца абсталявана ў вялікім доме, дзе жыў адзін поп; разьлічана на 15 хворых. Тут-жа недалёка, год таму назад, пабудаваны новы дом, прыгожы, вялікі—гэта амбуляторыя, зубаўрачэбны габінэт і дзіцячая кансультацыя.

Усе гэтыя лекавыя ўстановы абслугоўваюць 2 ўрачы, 1 зубны ўрач, 2 фэльчары, 1 акушэрка, 2 сястры, 4 санітаркі. Кожны дзень праз амбуляторыю праходзе ад 75 да 100 чалавек пераважна сялян; за самай малазначнай хваробай ідуць у амбуляторыю,—відаць, што селянін кінуў шаптуноў, а цягнецца да навукі.

Дзякуючы належнай колькасьці мэдпэрсаналу, за дзень усе хворыя аглядаюцца, атрымоўваюць бясплатна лякарствы. Пошасных хвароб не назіралася за выключэньнем некалькіх выпадкаў тыфусу за мінулую зіму, але дзякуючы заўчасна прынятым мерам пошасьць ліквідавалі ў самым пачатку яе.

Апрача раённага ўрачэбнага пункту, у Зембіне ёсьць: у Мсьціскім сельсавеце амбуляторыя і больніца на 10 хворых, у Кішчана-Слабодзкім сельсавеце—фэльчарскі пункт—1 акушэрка і 1 лекар-спэцыялісты па хваробе вачэй—трахоме.

За мінулую зіму ў школах вучні падлягалі на некалькі разоў мэдыцынскаму агляду.

Язэп Шпэт.

Добры культурны пачын.

(Сененскі р., Віцебшчына).

У вёсцы Латыголь у канцы красавіка гэтага году адбываўся сход сялян, на якім па ініцыятыве ўпаўнаважаных лясамі мясцовай значнасьці Тодара і Янкі Аўсіевічаў была ўнесена такая прапанова: «паасадзіць маладых расьлінак-хвояк і елкак штук 2500, садзіць-жа будзем на тэй плошчы, якая пад пахату ня прыгодна і якая адышла пад лес мясцовай значнасьці».

Гэта прапанова была падтрымана большасьцю галасоў сходу, прычым, як правіла, кожны селянін вёскі Латыголь павінен быў засадзіць па 25 расьлін.

І вось 3 мая а 10 гадзіне раніцы любата было глядзець, як адны сяляне падбіралі па мерцы расьліну, другія капалі ямы, трэція садзілі расьліну, а чацьвертыя палівалі яе вадою. Час шоў за дружнай працай шпарка і а 4 гадзіне дню было засаджана ў два разы больш як меркавалі—5000 дрэўцаў.

— Вось як трэба выконваць свае пастановы, казалі сяляне і моладзь, ідучы з працы да хаты.

Адно кепска, што сяляне ня мелі кіраўніка, знаёмага з культурнай пасадкай расьлін-дрэўцаў, а каб ён быў, дык ня было-бы і спрэчак між працуючым па засадцы дрэўцаў: як лепш садзіць пад лапату, плуг ці кол. Гэта сумненьне павінна растлумачыць ляснoe кіраўніцтва, шляхам пасылкі лясных культурнікаў у вёску і ў першую чаргу туды, дзе гэтыя мерапрыёмствы хочуць ажыцьцяўляцца.

Такім чынам, латыгольцы па сваёй ініцыятыве зрабілі добрае і культурнае дзела.

Масальскі.

Падрыхтоўка да сельгасп. кампаніі.

(Калініншчына).

13-га мая акруговая падатковая камісія з удзелам усіх загадчыкаў грашовых частак канчаткова на падставе матар'ялаў з мейсц і сваіх вызначыла нормы для асобных паселішч. Прыбыткі аўцаводзтва і прамысловага птахаводзтва пастаноўлена ня прыцягваць да абкладаньня.

Асобы, якія займаюцца сельскай гаспадаркай на гарадзкіх землях, прыцягваюцца да абкладаньня с.-г. падаткам толькі ў выпадку, калі яны пераважна, альбо выключна займаюцца сельскай гаспадаркай.

Абкладаньне прыбыткаў ад ральніцтва пастаноўлена праводзіць ва ўсіх раёнах па плошчы ральлі, з прычыны таго, што пры пераводзе на абкладаньне па насеву прыдзецца шмат увагі зьвярнуць на вучот, а гэтага ў сучасны момант у сувязі з ліквідаваньнем акругі ААГС зрабіць ня можа.

Нормы прыбытку ад ральніцтва вызначаны ад 25 руб. да 37 руб. Нормы па ральніцтву даведзены нават і да асобных хутароў, асабліва гэта праблена ў земляўпарадкаваных вёсках.

Нормы сенажаці заліўной вызначаны для 2-х раёнаў Крычаўскага і Чэрыкаўскага ў 27 руб. і для астатніх раёнаў у 25 руб.

Па іншых галінах прыбытковасьці нормы для ўсіх паселішч аднолькавыя.

Перад вучотам з 20 па 23 мая па раёнах праводзіліся пленумы РВК, на якіх выпрацаваны каляндарныя пляны вучоту па с.-с. На гэтыя пленумы выяжджалі сябры акрвыканкому. Пасьля пленумаў РВК у кожным с.-с. павінен быць праведзен пленум с.-с. і пасьля гэтага пачынаецца вучот. На пленум с.-с. і для дапамогі сельвучоткамісіям ирымацаваны ўпаўнаважаныя РВК. Вучот па акрузе пастаноўлена закончыць к 15 ліпеня і к 25 жніўня ўручыць акладныя лісты.

На здавальненьне ільготамі беднаты, акрамя неабкладаемага мінімуму, дадзен 2 проц. скідачны фонд. Але-ж адразу магчыма сказаць, што яго ня хопіць; гэта падцьвярджаецца скарыстаньнем 3 проц. скідачнага фонду ў 1925-26 годзе, і вучотам запраўднай беднаты, падышоўшай пад неабкладаемы мінімум у гэтым годзе.

Р.

Партыйнае жыцьцё

Пытаньні партkіраўніцтва камсамолам.

(Гаррайком, Менск).

Камсамольская арганізацыя гаррайкома за апошні час прадаўжае павялічвацца досыць хуткім тэмпам. За 6-цімесячны пэрыяд яна павялічылася на 6 ячэек, колькасна на 475 чалавек. На 15 мая арганізацыя налічвае 3000 чал., па некаторых прадпрыемствах амаль усе 100 проц моладзі ахоплены саюзам.

Апрача таго, камсамольская арганізацыя кіруе піанэрамі, якіх налічваецца ў раёне 2000 чал.

Ясна, што ахапіць і правільна кіраваць гэткай вялікай маладой масай райкому КСМ з платным апаратам у 3 чалавекі—надзвычайна цяжка. Так, на апошнім пленуме РК супольна з сэкратарамі ячэек стаяў даклад аб працы РК КСМ галоўным чынам з пункту гледжаньня праверкі ўдзелу арганізацыі ў гаспадарчым будаўніцтве, у працы па палепшаньні савецкага апарату. Таварышы, якія выказаліся па дакладу, фактамі даказвалі, што камсамольцы яшчэ ня ўсюды падаюць прыклад на вытворчасьці, што процант прагулаў у моладзі большы, чым у дарослых рабочых, што ўдзел камсамольцаў і беспартыйнай моладзі ў вытворчых і эканамічных нарадах яшчэ далёка невыстарчальны.

Галоўную ўвагу пленум зьвяртаў недахопам і хваравітым момантам, якія наглядаюцца ў арганізацыі. Дысцыпліна ў асобных ячэйках храмае (неакуратнае наведваньне агульных сходаў, нерэгулярная ўплата сяброўскіх узносаў), наглядаюцца асобныя выпадкі неэтычных учынкаў сярод камсамольцаў (п'янства, рэлігійныя абрады, шлюб у царкве, лаянка). Райком КСМ з гэтымі момантамі змагаецца шляхам выхаваўчых мераў праз ячэйкі і канфліктную камісію.

Вельмі характэрныя матывы выхаду з камсамолу. Хлапец піша: «Страціў пэрспэктывы сусьветнай рэвалюцыі, нас абкружае дробна-буржуазны асяродак» (1-ая дзярж. друкарня), ці другі выпадак: «Бяз пудры і фарбы не магу абыйсьціся, у той час як КСМ гэта забараняе». З гэтымі мяшчанскімі зьявішчамі ў арганізацыі камсамолу трэба змагацца, для гэтага неабходна палепшыць формы і мэтады працы у КСМ і ў гэтым яму неабходна правільнае кіраўніцтва і практычная дапамога з боку парт'ячэек.

У рэзалюцыі пленуму па гэтым пытаньні ёсьць шэраг канкрэтных прапаноў для зьнішчэньня недахопаў у камсамольскай арганізацыі.

Пленум зазначыў на шэраг практычных мер для палепшаньня форм і мэтадаў працы камсамольскай арганізацыі. У прыватнасьці, запрапанована райкому КСМ у далейшай працы дэтальна вывучыць асобныя факты хваравітых зьявішч у арганізацыі, рэагуючы на іх сваячасова і мабілізуючы для барацьбы з імі грамадзкую думку арганізацыі (арганізацыю паказальных палітсудоў і г. д.).

Ячэйка КПБ узмоцніць працу з партыйцамі камсамольцамі, растлумачыць ім іх роль у арганізацыі, для чаго пэрыядычна ськлікаць нарады партыйцаў-камсамольцаў, а таксама ўсямерна аказаць дапамогу ячэйкам КСМ па ўсіх галінах працы.

Трэба зьнішчыць рэшткі фармальнага прадстаўніцтва, а пачаць практычна дапамагаць камсамолу ў яго працы.

Р. Ш.

Як прыцягнуць беспартыйных на партсходы.

(Ст. Асіповічы Зах. чыг.).

Сходы нашай чыгуначнай парт'ячэйкі надта мала наведваюць беспартыйныя.

Тлумачылася гэта такімі прычынамі: узімку сходы праводзіліся ў памяшканьні мясцкому, бо ў залі клюбу было холадна, а пакой мясцкому маленькі—ледзь хапала мейсца і для самых партыйцаў. Другая прычына тая, што пастановы партзьездаў і канфэрэнцый прапрацоўваліся ячэйкай на сходах, займаючы ўсю абвестку дню; пытаньні-ж гэтыя не заўсёды зразумелыя і цікавыя для беспартыйнай масы.

Для ўцягненьня беспартыйных на сходы, ячэйка парашыла прапрацоўку пастаноў праводзіць у гуртках, не займаючы імі сходы. А на адным са сходаў паставіла справаздачу партыйца—загадчыка крамы ТСТ (трансп. спаж. тав.). Загадзя былі разьвешаны абвесткі.

І на сходзе было да 100 чалавек беспартыйных.

Такі даклад, як загадчыка крамы ТСТ, вельмі цікавы для членаў саюзу, былі запытаньні па дакладу і ад іх.

Другі раз, улічыўшы першы вопыт, ячэйка паставіла таксама цікавы даклад партыйца—старшыні вытворчай камісіі пры мясцкоме, але беспартыйных амаль ня было. Чаму? А таму, што запамятавалі загадзя вывесіць абвесткі.

Вось і трэба ячэйцы ўлічыць, што аб сходах трэба загадзя паведамляць. А пры такіх цікавых пытаньнях беспартыйных заўсёды будзе шмат.

Хв. Шынклер.

Сіроцінская памылка.

(Віцебшчына).

Ужо каля двух год, як акруговая камсамольская арганізацыя актыўна ўзялася за працу сярод дзяўчат—работніц і сялянак. Часу прайшло праўда няшмнога, але ўжо некаторымі дасягненьнямі пахваліцца можна.

Павялічыўся прыток дзяўчын у арганізацыю, узмацнілася справа вылучэньня камсамолак на кіруючую камсамольскую, грамадзкую і савецкую працу, многа дзяўчын уцягнута на вытворчасьць, дзяўчыны набываюць належную кваліфікацыю, працуе шэраг гурткоў дамаводзтва, шыцьця і кройкі і чырвоных сясьцёр.

Зразумела, што ня ўсюды справа абстаіць аднолькава. Ёсьць асобныя раёны, якія дзякуючы казённаму падыходу да справы, дасягненьняў маюць вельмі мала. Да апошніх належыць і Сіроцінщчына.

Апошняя канфэрэнцыя абрала новага сэкратара. Новы сэкратар—новыя парадкі. Хлопцы з райкому парашылі адразу ўзяцца за працу і, як практычнае мерапрыёмства, на першым-жа пасяджэньні бюро быў вылучаны раённы ўпаўнаважаны па працы сярод дзяўчын. Практычнае мерапрыемства райкому на гэтым і абмежавалася. Трэба адзначыць, што Сіроцінскія таварышы тутака нічога новага ня выдумалі. Упаўнаважаныя па працы сярод дзяўчат калісьці меліся ў Высачанскім, Лезьнянскім, Сеньненскім і некаторых іншых раёнах, але, па дырэктывах акругкому, за непатрэбнасьцю яны спынілі свае існаваньне.

Ды сапраўды, на што яны.

Факт такі, што калі ячэйка вылучае ўпаўнаважанага нічога з гэтага ня выходзіць, бо адзін упаўнаважаны нічога ня можа рабіць, а ячэйка цалкам, спадзяючыся на свайго ўпаўнаважанага, таксама нічога ня робіць.

Трэба цьвёрда ўсвоіць, што праца сярод дзяўчын зьяўляецца ня справай асобных упаўнаважаных, але справай усёй арганізацыі.

Сіроцінцы дапусьцілі памылку. Памылку трэба выправіць і папярэдзіць яе ў астатніх раёнах.

Міх. Таптычын.

Нормы недрабімасьці сялянскіх гаспадарак.

(У парадку абгаварэньня).

Адным з асноўных момантаў зямельнага законадаўства Беларусі, у адлічча яго ад законадаўства іншых рэспублік, зьяўляецца ўстанаўленьне вызначаных зямельных норм сялянскіх землякарыстаньняў. На падставе гэтага Наркамземам і ўстаноўлены гранічныя нормы зямельнага забясьпечаньня сялянскіх двароў, як максымальныя, вышэй якіх гаспадарка ня можа атрымаць зямлі (за выключэньнем культурных гаспадарак, так і мінімальныя, па якіх вытвараецца нядзяленьне безьзямельных і малазямельных двароў. Гэтыя мінімальныя нормы, у залежнасьці ад якасьці глебы і ад налічча ў тым ці іншым раёне запаснага зямельнага фонду, устаноўлены ў наступных разьмерах (на гаспадарку з 4-х працоўных адзінак): 1-ы раён—4,6 дзес., 2-і раён—5,2 дз., 3-і раён—5,9 дз., 4-ы раён—6,3 дз., 5-ы раён—6,8 дзес.

Такім чынам, ніжэй гэтых мінімальных нормаў ні адна гаспадарка ня можа быць надзелена зямлёй пры правядзеньні работ па разьмеркаваньні запаснага зямельнага фонду.

Такім чынам, зямельным законадаўствам Беларусі прадугледжваецца, што пры разьмеркаваньні запаснага зямельнага фонду могуць утварацца новыя сялянскія гаспадаркі толькі такія, якія па свайму зямельнаму забясьпячэньню зьяўляліся-б жыцьцёвымі. Разам з тым гэта мера, накіраваная па шляху разьвіцьця сельскай гаспадаркі, у значнай ступені паралізуецца тым нездаровым зьявішчам, якое асабліва за апошнія часы стала моцна разьвівацца ў нашай вёсцы.

За апошнія гады паяўляецца цэлы шэраг карлікавых гаспадарак, з плошчаю ў 2-3 дзесяціны, створаныя падзеламі іх.

Па матар'ялах Наркамзему рост сялянскіх гаспадарак за апошнія 4 гады характарызуецца наступнымі лічбамі:

	1923 г.	1924 г.	1925 г.	1926 г.
Лік гаспадарак . .	643040	661901	677261	690497

З гэтага відаць, што, ня гледзячы на пастанову Савету Народных Камісараў БССР ад 10 красавіка 1925 г., значны рост сялянскіх гаспадарак ня спыняецца. Разам з тым працаўнікі з месц неаднаразова на розных зьездах і канфэрэнцыях зварочвалі ўвагу на тое, што сялянскія двары, дзякуючы вынікаючым сямейным падзелам, дзеляцца да такой ступені, што весьці прадукцыйна сельскую гаспадарку на створаных дробных вучастках зьяўляецца зусім немагчымым і неабходна ўстанавіць межы гэтаму драбленьню, бо яна можа вельмі шкадліва адбіцца на сельскай гаспадарцы. Такім чынам, пытаньне аб устанаўленьні абмежаваных нормаў недрабімасьці сялянскіх надзелаў мае відавочна актуальнае значэньне. У гэты час на разгледжаньне Савету Народных Камісараў БССР унесен праэкт закону аб агранічэньні драбімасьці сялянскіх гаспадарак пры сямейных падзелах. Зьмест гэтага праэкту наступны:

«1. Забараніць разьдзел працоўных землеробскіх гаспадарак, як створаных пасьля земляўпарадкаваньня, так і неземляўпарадкаваных, у тых выпадках, калі пасьля разьдзелу створанага адпаведна колькасьці працоўных адзінак, на долю кожнага створанага двара можа дастацца колькасьць зямлі меней мінімальнай нормы, устаноўленай Наркамземам параёнўна на 4 працоўныя адзінкі.

Увага. На садова-агародныя гаспадаркі дзейнасьць гэтае пастановы не распаўсюджваецца.

2. Двор, які карыстаецца такой колькасьцю зямлі, якая дае яму магчымасьць рабіць разьдзел гаспадаркі, мае права па рашэньню большасьці яго поўнапраўных членаў аб'явіць сваю гаспадарку недрабімай.

Увага. У выпадку знаходжэньня ў складзе двара сірот, пры вырашэньні пытаньняў, зьвязаных з устанаўленьнем недрабімасьці гаспадаркі, інтарэсы сірот прадстаўляюцца іх апякунамі.

3. Пры рашэньні двара аб'явіць сваю гаспадарку недрабімай у парадку артыкула 2-га гэтае пастановы, членамі яго складаецца ў пісьмовай форме належны запіс аб недрабімасьці гаспадаркі. Такі запіс павінен зьмяшчаць:

а) назву паселішча, сельсавету, раёну і акругі, дзе знаходзіцца гаспадарка;

б) вызначэньне прозьвішча, імя і імя па бацьку гаспадара і складу яго сям'і з вызначэньнем узросту ўсіх членаў гаспадаркі;

в) вызначэньне колькасьці зямлі, знаходзячайся ў гаспадарцы з падзелам па ўжытках;

г) зьвесткі аб будынках, жывым і мёртвым інвэнтару;

д) вызначэньне тэрміну недрабімасьці гаспадаркі, які ня можа быць менш аднаго севазвароту.

Увага. Запіс падпісваецца большасьцю поўнапраўных членаў двара, ці іх прадстаўнікамі і сьведчыцца ў сельсавеце ў тыднёвы тэрмін. Скаргі на адмову ў рэгістрацыі і няправільнасьці падаюцца ў 2-хтыднёвы тэрмін у РВК на агульнай падставе.

4. Выходзячы з складу недрабімага двара яго члены ў выпадку, калі яны знойдуць к моманту выхаду з складу двара для сябе заняткі, ці пажадаюць заняцца якімі-небудзь промысламі ў гэтым жа сельсавеце, могуць патрабаваць адводу ім сялідзебнага вучастку з складу свайго двара з захаваньнем арт. 111 Зямельнага Кодэксу і правілаў сельскага будаўніцтва.

5. У выніку, калі сумеснае жыцьцё на недрабімай гаспадарцы стане немажлівым і самаахвотнай згоды аб тым, хто з членаў двара павінен адыйсьці з гаспадаркі, не адбылося, пытаньне гэта па хадайніцтву членаў двара разьвязваецца зямельнымі камісіямі.

Увага. Інструкцыя з азначэньнем парадку прыняненьня гэтага артыкулу распрацоўваецца НКЗемляробства па ўзгадненьні з НКЮстам і зацьвярджаецца СНК.

6. Выходзячы з складу недрабімай гаспадаркі яго члены карыстаюцца правам па надзяленьню зямлёй з запаснага зямельнага фонду на агульных падставах, альбо правам на перасяленьне ў першую чаргу на зямлю прадастаўляемага для БССР каланізацыйнага фонду.

7. З выданьнем гэтае пастановы траціць сваю моц пастанова СНК БССР ад 10-га красавіка 1925 г. аб прыпынку сямейных падзелаў».

Вось у такім становішчы знаходзіцца пытаньне аб агранічэньні драбімасьці сялянскіх гаспадарак. Вельмі пажадана, каб на старонках друку па сутнасьці вышэйадзначанага праэкту закону выказалі бы свой погляд як зямельныя працаўнікі, так, асабліва, і самі сяляне.

У. А.

Адзіным фронтам супроць бюракратызму.

Рэарганізацыя статыстычнага апарату.

(Па матар'ялах НК РСІ Бел.)

Праведзенае НК РСІ Беларусі абсьледаваньне статыстычнага апарату: ЦСУ і статыстычных аддзелаў наркаматаў, выявіла шмат недахопаў у працы. Да галоўных з іх адносіцца паралельная распрацоўка аднолькавых вестак як установамі ЦСУ, так і ведамственнай статыстыкай. [illegible] НК Асьветы, ВСНГ і НК Юстыцыі.

[illegible]

Каб пазбавіцца раўналегласьці, калегія НК РСІ Бел. [illegible]

Пастаноўча структура ЦСУ, [illegible]

Спрашчэньне форм статыстычнай справаздачнасьці [illegible]

Пастановы РСІ Бел. [illegible]

Е. [illegible]

Пры гэтым пасылаецца 600.000 картак, альбо навошта гэта патрэбна?

[illegible]

Карткі былі заказаны ў тэрміновым парадку ў друкарні ва ўсебеларускім маштабе, па што было выдаткавана 36.000 руб.

Наркамфін Беларусі не запытаўся аб патрэбнай колькасьці картак для акругаў і выслаў іх куды больш, чым трэба было. Для Менскай акругі выслана было з нейкіх меркаваньняў (для акрфа невядомых) 600.000 картак. [illegible] прыказкі [illegible] па Менскай [illegible] прысла[illegible]

[illegible] аб гэтым [illegible] склада[illegible] лічыў па[illegible] колькасьці [illegible]

[illegible] ў акрфін[illegible] у кут[illegible] акрфа не [illegible] аб вя[illegible] картак [illegible] магло, бо ня было інструкцыі аб вядзеньні вучоту, запаўненьні картак і інш.

Карткі ляжаць. Праходзіць месяц, другі. Усё бяз зьмен. Нарэшце пасьля некалькіх месяцаў акрфа разаслала ў раёны 240.000 картак (пакінуўшы вялікую частку ў сябе).

Праца ў раёнах па інвэнтарызацыі ня зроблена і да гэтага часу не пачата. Вялікая колькасьць картак (больш 300.000) ляжыць у акрфа яшчэ да гэтага часу.

А Наркамфін Беларусі, трэба лічыць па тэрміновасьці заказу, думаў зрабіць вучот па картачнай сыстэме таксама ў тэрміновым парадку, і ў кожным выпадку не праз некалькі гадоў.

Вышла ў Наркамфіне, як і ў шмат выпадкаў,—наадварот.

Зроблена выдаткаваньне вялікіх сродкаў, у працягу паўгода нічога ня зроблена, картак заказалі больш, чым патрэбна было, а працы і карысьці ад гэтага пакуль-што ніякай. **Ч. Ч.**

Эканомяць на зарплаце.

[Барысаў].

Становішча скуранога заводу Барысаўскага гаркамбінату нельга назваць добрым.

Адміністрацыя сядзіць і «думае», як бы палепшыць справу, ну і дадумаліся.

Вы напэўна мысьліце, што вырашылі паменшыць накладныя выдаткі?

Не, нават зьнялі 2 крамы, хаця і ў адной зварот быў ня такі вялікі, а вось за апрацоўку скуры рабочы атрымоўваў раней 50 кап., а цяпер 38 кап.

Калі рабочыя прыйшлі да адміністрацыі, дык атрымалі досыць «разумны» адказ,—Барысаў хутка будзе раёнам.

Трэба спадзявацца, што саюз укажа адміністрацыі галіны, на якіх трэба праводзіць рэжым эканоміі.

З—ў.

Ці гэтак добра?

Кіраўніцтва Барысаўскіх працоўных калектываў закупіла ў Менску матар'ял для калектыву краўцоў.

Сярод гэтага матар'ялу быў адрэз сукна лепшага гатунку на 4 касьцюмы.

Вось добра, разважалі рабочыя прац-калектыву, можа хто з нас і будзе хадзіць у добрым касьцюме.

Так разважалі рабочыя, а праўленцы вырашылі інакш,—узялі гэты адрэз і разьмеркавалі паміж сабой. Між тым у фактуры, якая прышла ў прац-калектыў краўцоў быў паказаны і гэты адрэз добрага сукна.

Што-ж праўленцы, відаць, таксама разважалі, але толькі пасвойму,—«свая кашуля бліжэй да сябе».

Рабочыя-ж гэтым нездаволены і яны, па нашаму, правы. **З.**

АД РВК ДА АВК.

[Койданаўскі р., Меншчына].

Пачынаючы пабудову масла-сырарнага заводу, праўленьне Навасадзкай малочнай арцелі дагаварыліся з райкамгасам купіць будынкі бышага маёнтку Балеціччы Навасадзкага с.-с. І гэта ўсё рабілася яшчэ ў сакавіку г.г. Справу аб гэтых будынках камгас пераслаў у Менакрза для канчатковага разьвязаньня.

Праз м-ц, ня маючы ніякага адказу, адзін з сябраў праўленьня нашага зьвярнуўся за справкамі непасрэдна ў акрза. Астатняя кажа, што памянёная справа даўно ўжо адаслана ў РВК. А РВК кажа, што не. Проста як бы жартуюць над членамі нашай арцелі, ганяючы іх то туды, то сюды. Адбілі нат усякую ахвоту ад пабудовы заводу. Сяляне-ж у сваю чаргу дужа зацікаўленыя пабудовай сыраварні. кожны дзень ня сёй-той спытае:

— Ну, што? Як з будынкамі?

Праўленьне, ня маючы пэўнага адказу, гаворыць:

— Мусі ў гэтыя ўстановы яшчэ не заглядвала Р-С. Інспэкцыя, бо валакітка ўсё-ж яшчэ жыве.

Пайшчык.

ВЫВУЧЭНЬНЕ БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

Беларускі народ доўгія вякі ня мог карыстацца сваімі правамі і ня меў сваіх вышэйшых навуковых устаноў. Дзеля гэтага яго мінулае, быт, эканоміка, прырода яго абшараў, мастацтва і г. д. яшчэ мала дасьледаваны і распрацаваны. А калі і было якое-колечы зьбіраньне матар'ялаў і распрацоўка іх нашымі суседзямі, дык з вядомага вялікадзяржаўнага пункту погляду:—самаўладзтва, праваслаўе, вялікаруская народнасьць, або польскага—ўсяпольская ідэя, каталіцтва і г. д. Паміж іншым, наколькі сваясаблівa прырода Беларусі, сфармаваўшая сваясаблівы этнаграфічны тып, губы, а значыць і мову,—настолькі заставалася і засталося да нашых дзён вольнага разьвіцьця сваясаблівым і гістарычнае бытаваньне нашага народу праз усе, так званыя, пэрыяды беларускае гісторыі. Гэта даводзіць і «Кароткі нарыс гісторыі Беларусі» У. М. Ігнатоўскага і «Гісторыя Беларусі» У. І. Пічэты, які адказаўся нават ад пэрыядызацыі гісторыі Беларусі па прынцыпу праўвавых стасункаў Беларусі да суседзяў. Значыць, і беларуская культура, беларускае мастацтва таксама было і засталося самабытным і мае сваю ўласную гісторыю.

Калі на пераломе да другое паловы 19-га веку Польшча нэрвавалася наконт страчанае Беларусі, ужывала ўсялякіх спосабаў, каб вярнуць яе, разумеючы, што няма тагочаснае Польшчы без Беларусі, калі царская Расея моцна трымала ў сваіх руках гэтую самую Беларусь зусім спакойна, бо яе абаранялі ад Польшчы штыхі, тады беларускія рэвалюцыянэры на чале з К. Каліноўскім у сваёй барацьбе нацыянальнае і сацыяльнае вызваленьне беларускага працоўнага народу ўбачылі, што Беларусь цікава сама па сабе ў прыродным, эканамічным і палітычным стасунках і абвясьцілі разам з тым барацьбу за яе незалежнасьць. Мураўёў хутка скончыў з панскім паўстаньнем, бо нават самі паны прышлі да яго з вернападданіцкімі адрасамі, убачыўшы, што ім шмат выгадней з царскім Мураўёвым, чым з паўстанцам Каліноўскім, які хацеў «на апошняй кішцы апошняга ксяндза павесіць апошняга пана». Скончыў Мураўёў, хоць і значна пазьней і з вялікаю ўпартаю барацьбой, і з паўстаньнем сапраўды чырвоных на чале з Каліноўскім. Тады вось Мураўёў, амаль што адначасна з забаронаю ўжываньня беларускае мовы, не здавольваючыся старымі дасьледваньнямі і працамі аб „Западно-русском крае", стаў даручаць вядомым асобам пісаць гісторыю «польскага мяцяжа» на Беларусі, арганізоўваць розныя экспэдыцыі і г. д., каб давесьці ўсяму сьвету, што Беларусь такі і ёсьць спрадвеку «западно-русский край», што ідэя незалежнасьці Беларусі, упяршыню высуненая Каліноўскім—польская інтрыга і г. д.

Зразумела, што польскія «палітыкі» даводзілі якраз адваротнае, дабіваючыся сваіх межаў 1772 году.

Усякая вольная думка душылася Мураўёвым бязьлітасна. Дасьледваньне, якое выяўляла што колечы самабытнае, арыгінальнае беларускага народу, нішчылася, або захоўвалася так, каб не магло пабачыць сьвету. Уся праца ў кірунку выяўленьня самастойнасьці зводзілася да довадаў, што тыя або іншыя мастацкія, напрыклад, помнікі, пераняты з Кіеўскае або Маскоўскае Русі, або маюць з імі непасрэдную сувязь.

Але знаходзіліся такія людзі, якія ня можна сказаць, што не разумелі, але ў тагочасных нават абставінах не хацелі разумець заданьняў ураду, стараючыся аб'ектыўна зьбіраць матар'ялы і даваць ім навуковае асьвятленьне. Як адна з такіх працаў, захаваўся альбом мастака Струкава, як вынік экспэдыцыі па Беларусі ў 1864 годзе. Мастак Струкаў зьвярнуў належную ўвагу на арыгінальныя, самабытныя беларускія помнікі мастацтва з заходнім уплывам, яўрэйскія і інш. Зразумела, што пры ўсім жаданьні тутака нельга было знайсьці ніякіх «истинно-русских» элемэнтаў. Альбом Струкава не атрымаў ніякае апрацоўкі і быў закінуты і ўжо пазьней знойдзен вядомым дасьледчыкам Рамановым у Віленскай публічнай бібліатэцы. Аб ім Раманаў і зьмясьціў у трэцяй кніжцы за 1912 год «Записок северо-западного отдела императорского русского географического общества» адну з сваіх працаў. Найстaрадаўнія помнікі мастацтва Раманаў закранае ў другой сваёй працы.

А далей было шмат працаў з паказанага намі пункту погляду, бадай што да нашых дзён. Часамі, як, напрыклад, праф. Паўлуцкім у вядомым выданьні Грабара беларускія помнікі мастацтва адносіліся да ўкраінскіх.

Цікавасьць да беларускіх помнікаў мастацтва нарастае к пачатку 20-га сталецьця і аб іх гаворыць Паўлінаў у «Древних храмах» Витебска и Полоцка» і «Истории русской архитектуры»; Іоткоўскі ў «Древностях» зьмяшчаючы там працы: «Церкви приспособленные к обороне в Литве и Литовской Руси» і «Замок в Мире», а таксама Кандакоў і Таўстой у «Русских древностях» і інш. Гэтыя аўтары ўжо патроху разглядаюць нашы помнікі з спэцыяльна гістарычна-мастацкага, а ня толькі археалёгічнага боку.

З цягам часу Беларусь перажыла разам з іншымі народамі панаваньне царскага самаўладзтва. Пашла ў нябыцьцё Керэншчына. З Берасьцейскаю згодаю нямецкая акупацыя апанавала Беларусь. У процівагу панаваньню расейскага самаўладзтва ў мірных абставінах, немцы з штыхом у руках робяць вялікую культурную працу па дасьледваньню прыроды, быту, эканомікі, шляхаў зносін і да таго падобнага. У гэтым кірунку вялікая Беларусь прадстаўляе амаль што непачаты край. Сыстэматычна і пляпава над беларускім мастацтвам працуюць дактары: Альбэрт, Іпэль і Гайгалат і прафэсары: Швіндрацгейм і Паўль Вэбэр з 10 арміі. У цяжкіх абставінах вайны і акупацыі яны зрабілі вялікую працу зьбіраньня і распрацоўкі матар'ялу ў галіне беларускага мастацтва.

Доктар А. Іпэль разам з А. Луцкевічам і Р. І. Земкевічам арганізавалі дзьве вялікія выстаўкі беларускага мастацтва ў Менску і ў Вільні, сабраўшы матар'ял з самых глухіх куткоў Беларусі. Як вынік дасьледваньняў нямецкіх вучоных у часе акупацыі засталіся каштоўныя працы іх—П. Вэбэра аб Вільні, Гайгалата і Швіндрацгейма аб літоўскіх мастацкіх помніках і А. Іпэля артыкул аб беларускім мастацтве і два каталёгі да яго выставак у Менску і Вільні, укладзеныя пры дапамозе А. Луцкевіча і Р. Земкевіча. У гэты-ж час у газэце 10-й нямецкай арміі быў надрукаваны артыкул Луцкевіча аб нашым мастацтве, а ў Менскім Весьніку—некалькі артыкулаў Р. Земкевіча. У абодвых іх былі багатыя мастацкія зборы. Ня маючых ніякіх вялікадзяржаўных традыцыяў, з патрэбнаю эрудыцыяю і падрыхтоўкаю, нямецкія вучоныя, асабліва Іпэль, ставяць проста і аб'ектыўна пытаньне беларускага мастацтва, яго сувязі з элінскім і г. д., упяршыню ўжываючы тэрміны «беларускае мастацтва» і «беларуская школа малярства». Іх працы доўгі і доўгі час будуць падмогаю далейшым дасьледчыкам беларускага мастацтва, выстаўкі якога ў Менску і Вільні паказалі, «што шляхам правільных адшуканьняў можна яшчэ знайсьці шмат выдатных прыкладаў старадаўняга мясцовага мастацтва», якія захаваліся, пя глядзячы на бязупынныя войны, што праз сотні гадоў адбываліся на Беларусі.

Далей, у 1924 годзе па вывучэньню беларускага мастацтва пробаваў займацца пададдзел «ИЗО» аддзелу мастацтваў Народнага Камісарыяту Асьветы. Зразумела, што ў тагочасных абставінах безграшоўя шмат што праэктаванае і засталося ў праектах, а як вынік працы «ИЗО» засталіся толькі зарысоўкі і фатаграфіі беларускага арнамэнту й пэйзажу з Чэрвеншчыны і іншых месцаў.

Адначасна с працаю «ИЗО» заснавалася ў Менску «экспэдыцыя па вывучэньню беларускае народнае творчасьці» на чале з Полазавым. Была наладжана адна паездка ў Случчыну, у якой прынялі ўдзел мастакі Маляваная, Елісееў, Полазаў і інш. Як вынік доўгатэрміновай паездкі ў Случчыну, засталося шмат зарысовак і малюнкаў, частка якіх захоўваецца ў Беларускім дзяржаўным музэі, а таксама апісаньні ў рукапісах. Але хутка ўдала распачатую працу прышлося спыніць, бо сама экспэдыцыя была зачынена ў часе скарачаньня ўстаноў НКА.

Пасьля таго, як Інбелкультам была распачата сталая праца, у яго складзе заснавалася мастацкая сэкцыя, якая і пачала пляпавае вывучэньне беларускага мастацтва зрабіўшы да сяго часу значныя дасягненьні ў гэтай справе. Апрача яе, пытаньнямі мастацтва займаюцца І. П. Фурман, Р. Земкевіч, М. Касьпяровіч і інш., якія выдалі ўжо шэраг манаграфій і артыкулаў па розных пытаньнях нашага мастацтва. Усё гэта і служыць пачаткам вывучэньня беларускага мастацтва самымі беларусамі, чаго да гэтага часу ня было, бо гэта рабілі нашы суседзі.

Трэба спадзявацца, што разам з агульным культурна-гаспадарчым ростам і вывучэньне беларускага мастацтва пойдзе шпаркімі крокамі.

М. Вольмар.

БЕЛАРУСКАЕ МАСТАЦТВА НА ВЫСТАЎЦЫ „ГРАФІЧНАЕ МАСТАЦТВА У СССР".

У працягу лютага і сакавіка месяцаў г.г. была наладжана ў Акадэміі Мастацтваў (у Ленінградзе) выстаўка графічнага мастацтва СССР. Мэтай выстаўкі было паказаць дасягненьне і разьвіцьцё графікі за дзесяцігодзьдзе існаваньня савецкае ўлады.

Былі прадстаўлены ўсе віды графікі: 1] афіцыйная дзяржаўная графіка (гербы, грошзнакі, маркі); 2) кніжная графіка (вокладкі, ілюстрацыі, віньеткі]; 3) плякат—агітацыйны, асьветны, тэатральны, кіно і тарговы; 4] прамысловая графіка (этыкеткі, рысункі, шпалеры тканіны, каляндары); 5) даведачна-мэмарыяльная графіка (дыплёмы, білеты, праграмы). На выстаўцы са сваімі экспанатамі трымалі ўдзел: асобныя мастакі, выдавецтвы рэспублік СССР (нажаль адсутнічала Белдзяржвыдавецтва), вытворчыя прадпрыемствы, навуковыя ўстановы і таварыствы.

Выстаўка карысталася вялікім посьпехам і паказала, што за апошняе дзесяцілецьце рэвалюцыйнага пэрыяду графічнае мастацтва ў СССР узбагацілася новым зьместам і дасягнула вялікай дасканаласьці формы.

З ліку беларускіх мастакоў на выстаўцы прымаў удзел С. Б. Юдовін сваімі дравагрытамі (каля 30 экспанатаў). Большасьць выстаўленых гравюр Юдовіна вядома чытачом па выданьню Віцебскага краязнаўчага таварыства «Віцебск у гравюрах Юдовіна». Новымі зьявіліся 7 гравюр, якія зроблены ў выніку зарысовак у мястэчку Гарадку Віцебскае акругі, дзе мастак знаходзіўся ў мінулае лета. Як і ў папярэдніх сваіх гравюрах, так і ў нанова зробленых, мастак застаўся яскравым выразьнікам быту яўрэйскіх мястэчак, паказваючы нам жыцьцё яўрэйскай беднаты.

І. П. Фурман.

Літоўскі пралетарскі паэта Юлі Яноніс.

(К дзесяцігодзьдзю яго сьмерці).

Дзесяць гадоў таму назад, 30 мая 1917 году, трагічнай сьмерцю скончыў сваё жыцьцё асновапаложнік літоўскай пралетарскай паэзіі Юлі Яноніс. Гэта трагічная сьмерць таленавіцейшага маладога паэты і бальшавіка адбылася ў Расеі. Туберкулёзам фізычна змучаны, горды юнак, які ня бачыў для сябе збаўленьня і, які не жадаў быць нікому лішнім баластам, ён гэты горды паэта, паміж Ленінградам і Дзіцячым (б. Царскім) сялом кінуўся пад цягнік і быў задаўлен на сьмерць.

Страта Ю. Яноніса лічыцца вельмі балючай стратай, як для небагатай літоўскай пралетарскай літаратуры, так і для літоўскага рабочага руху наогул.

У 1905 г. народна-рэвалюцыйны рух у Літве нарадзіў некалькі пісьменьнікаў, якія прабавалі ісьці сумесна з рабочай клясай, альбо адносіліся к рабочаму руху больш ці меньш спагадна. У ліку іх прыходзіцца адзначыць таленавіцейшых белетрыстаў. І. Білюнаса, Ясюкайфіса, паэта Іовараса, сялянскую, вельмі таленавітую пісьменьніцу Жэмайтэ і часткова пісьменьніцу Лазьдзіну Пелэда. Але калі пасьля рэвалюцыйнага ўздыму пачалася рэакцыя, амаль усе гэтыя пісьменьнікі, часовыя «попутчики» рэвалюцыі, ці змоўклі (Ясюкайціс), ці ўпалі ў роспач, зьвярнуліся к містыцызму (Білюнас, Іоварас), альбо сталі рэнэгатамі і ў сваіх творах пачалі злосна лаяцца на тое, чаму яны ўчора, як бытцам спачувалі (Лазьдзіну Пелэда). Некаторае выключэньне мае Жэмайтэ, якая да сваей сьмерці асталася блізкая дэмакратычным настроям. Гэта вельмі таленавітая і самабытная пісьменьніца сялянка, якая ў 1921 годзе вярнуўшыся з Амэрыкі у Літву, і ўбачыўшы сваю ўжо «свабодную» краіну, за свабоду якой яна ахвяравала ўсё сваё жыцьцё, толькі і змагла сказаць:

— Прыехала ў Літву—не знайшла Літвы».

Гэта пісьменьніца — народніца, ад якой адвярнулася уся афіцыйная, клерыкальная Літва, скора памёрла.

У 1912 годзе з уздымам рабочага руху ў Літве пачынаюць зьяўляцца ўжо новыя пралетарскія паэты і пісьменьнікі. Першым з іх быў Юлі Яноніс, пазьней Артур Рэгграціс. Яноніс быў сынам безьзямельнага бедняка, пачаў пісаць яшчэ ў 1911 годзе, у той час калі ён быў яшчэ вучням Біржанскай (б. Ковенскай губ.) гарадзкой 4-хклясnай школы. У 1914 годзе, у пачатку імпэрыялістычнай вайны ў ліку другіх бежанцаў ён апынуўся ў Расеі. Тут ён мацней зьвязаўся з рабочым рухам, увайшоў у РСДРП(б), актыўным членам і агітатарам якой, а ня толькі паэтам, астаўся ён да сваёй трагічнай сьмерці.

У 1914—1917 г.г. яго талент узмацніўся і ён ужо моцна заваяваў сабе імя найбольш таленавітага песьняра рабочай клясы. Яго вершы заўжды аздабллялі тагочасныя літоўскія рабочыя бальшавіцкія газэты, часопісі і альманахі. Яноніс, якому далёка ня чужая была глыбокая, мастацкая лірыка, у першую чаргу памятаваў, што ён зьяўляецца членам тае клясы, якая гатавалася на штурм цьвярдынь царызму і капіталізму. Яго баявыя вершы «Песьня батрака», «Рабочае войска», «Ці бачыў ты?», «Песьня барцоў» і цалы шэраг другіх зьяўляюцца клічам, прызываючым рабочую клясу к барацьбе.

Гэтыя песьні ў цяперашняй Літве сталі песьнямі рабочых, з якімі яны выступаюць у часе дэманстрацыі, забастовак, якія давалі натхненьне для новых боек з крывава-чорнымі фашыстамі. Зборнікі вершаў Яноніса разыйшліся ў некалькіх выданьнях, у многіх тысячах, яны былі бязумоўна забаронены ўладаю ўсіх колераў, усіх гатункаў, пачынаючы ад жоўтых сацыялістаў, канчаючы чорнымі клерыкамі і фашыстамі. Як мы ўжо адзначылі, Яноніс быў ня толькі паэтам, але і актыўным членам партыі. У сваім апошнім лісьце, зьвяртаючыся да таварышоў па партыі, ён кажа: «Працаваў як мог. Быць можа і больш-бы працаваў у вашай арганізацыі, але злы лёс зламаў маё здароўе і ня даў магчымасьці працаваць. Нарэшце маё здароўе прымусіла нават выкрэсьліць сябе з ліку жывых. У час разьвітаньня з жыцьцём больш нічога не магу пажадаць, як работаць, работаць над справай рэвалюцыйнай, не дапушчаць у свае шэрагі апартунізму і як мага хутчэй ісьці к апошняй мэце—рэалізацыі сацыяльнай рэвалюцыі. Я яе не дачакаўся, але вам, таварышы, лёс, магчыма, будзе найбольш спагадваць і вы ўбачыце новы, нараджаючыся мір».

Літоўскія рабочыя, і нямнагалікія пралетарскія паэты шануюць гэта апошняе слова свайго песьняра, рабочыя Літвы, ня гледзячы на ўсе зьверствы белага тэрору моцна стаяць на сваім рэвалюцыйным пралетарскім шляху. Літоўскія пралетарскія пісьменьнікі, па магчымасьці, стараюцца і надалей несьці сьцяг сваго асновапаложніка Ю. Янокіса. Глыбока паважаючы памяць Яноніса, літоўскія пралетарскія пісьменьнікі свой саюз (сэкцыя Майп) яшчэ ў 1921 годзе празвалі імем Ю. Яноніса, а ў 1923 годзе на яго магіле ў «Детском селе» паставілі гранітны помнік.

Сыгізмунд Валайціс.

Дакументы дэпартаманту паліцыі аб тав. Рыкаве.

З Аршанскага акр. архіву ў Цэнтрархіў БССР паступілі дакументы дэпартаманту паліцыі аб тав. Рыкаве. Дакументы маюць выгляд невялікай візытнай карткі.

У адным дакуманце надрукавана: Аляксей Іванаў Рыкаў; селянін Вяцкай губ., Яранскага павету, сяла Кукоркі; 29 год; перакладчык чужаземных моваў; сацыял-дэмакрат; высланы пад нагляд у Архангельскую губэрню на 3 гады з 1-га лютага 1910 году; уцёк 8 сьнежня 1910 году; арыштаваць, абыскаць і накіраваць у распараджэньне Архангельск. губ.

У другім—Аляксей Іванаў Рыкаў; селянін; нарадзіўся ў 1881 годзе ў Саратаве; прыказчык, хаваецца ў Нарымскім краі з 20 верасьня 1914 году; сацыял-дэмакрат; выслан пад нагляд у Нарымск на 4 гады з 20 кастрычніка 1913 году; арыштаваць, абыскаць і накіраваць у распараджэньне Томскага павятовага спраўніка.

Апроч гэтых дакумантаў, з Аршаншчыны прыслана фатаграфічная картка тав. Рыкава пад чарговым нумарам—20.459, зьнятая ў профіль і «en face» з асабістым нумарам—1260.

С. Аз.

„Радыё—вёсцы".

(Чачэвіцкі р., Магілеўшчына).

Адзін вучань в. Шмакі задумаў устанавіць радыёпрыёмнік. Усе часткі зрабіў сам, дроту купіў і стаў рабіць установку. Сяляне цікавіліся гэтым «цудам», памагалі ўстанаўліваць антэну і чакалі, ці хутка пачуюць Маскву.

К 1-му мая ўжо чулі хоць і кепска з Масквы. Каб паслухаць, яго сяляне прыходзілі за 5 вёрст. Урэшце, пашлі рэгістраваць радыёпрыёмнік у Чачэвіцы.

Начальнік пошты тут утапіў наша радыё:

— Гэта вам, кажа, будзе каштаваць **усяго 8 руб. на год.**

Сталі яму казаць, што грошы няма ды што радыёпрыёмнік зусім просты, —нічога не памагло.

Так мы і не паставілі радыё.

Зацікаўлены.

Да справы практычнага ажыцьцяўленьня праэкту „сыстэмы народнай асьветы БССР"*).

Сама схема нармальнай сыстэмы народнай асьветы ў БССР пабудавана досыць стройна. Калі і можна з ёю не згаджацца, то ва ўсякім выпадку толькі ў нязначных часьцях; а наогул трэба прызнаць, што сыстэма асьветы дапасавана да таго пераходнага пэрыяду сацыялістычнага будаўніцтва, які перажывае СССР, а разам з тым і Беларуская ССР. Таму гэты артыкул мае на ўвазе не тэарэтычную пабудову самай сыстэмы народнай асьветы, а практычнае яе ажыцьцяўленьне, тыя перашкоды, якія могуць сустрэцца пры гэтым ажыцьцяўленьні; а разам з гэтым ён мае на ўвазе адмеціць і некаторую недапасаванасьць часьцей сыстэмы.

Разгляд праэкту пачнецца зьнізу і па тых пунктах, пад якімі азначаны розныя навучальныя ўстановы ў самым праэкце.

V. Дашкольнае выхаваньне ў сыстэме нар. асьветы.

Трэба прывітаць, што дашкольнае выхаваньне [дзіцячы сад і адпаведныя яму ўстановы] ў сыстэме народнае асьветы „набывае вельмі важнае значэньне". Але, згаджаючыся з тым, што «дашкольныя ўстановы зьяўляюцца, пераважным чынам, выхаваўчымі ўстановамі»,—нельга згадзіцца з тым, што «паступовае ауладаньне дзецьмі працэсамі чытаньня, пісьма і лічбы зьяўляецца пабочнай задачай дашкольных устаноў. Калі прызнаць навучаньне азначаным працэсам (чытаньню, пісьму і лічбе) «пабочнымі задачамі дашкольных устаноў, то, разумеецца, гэтыя ўстановы будуць займацца імі між іншым, і такім чынам дзеці ў 7 гадоў ня будуць умець чытаць і пісаць, а калі і будуць, то вельмі слаба. Прымаючы пад увагу, што якраз дзеці ў гэтым пэрыядзе вельмі цікавяцца чытаньнем і пісьмом і любяць гэтыя працэсы,—дашкольныя ўстановы абавязкова павінны навучыць дзяцей чытаць і пісаць, а таксама і лічыць хоцьбы ў граніцах першага дзесятка. Што ў дашкольных установах часам мала зьвяртаюць увагі на працэсы чытаньня, пісьма і лічбы,—гэта часта вызывае нараканьне бацькоў, а часам і некаторыя скептычныя адносіны да таго, што робіцца ў дзіцячых установах; такія бацькі ўсё-ж такі пасылаюць дзяцей у дзіцячы сад, каб менш было шуму дома, але самі вучаць дзяцей чытаць і пісаць у той час, як яны бываюць дома. Разумеецца, гэта ненармальнае палажэньне, бо дзеці і так праводзяць многа часу ў дашкольнай установе, а пасьля яшчэ прыходзіцца вучыцца дома. Калі мы прызнаем, што «дашкольныя ўстановы зьяўляюцца, пераважным чынам, выхаваўчымі ўстановамі», то гэтаму нічуць не супярэчыць абавязковасьць навучаньня дзяцей дашкольнага ўзросту чытаньню, пісьму і лічбе, усё роўна, як няма супярэчнасьці ў тым, што «чатырохгадовая працоўная школа, выходзячы з агульных мэт сацыяльнага выхаваньня,—сваёй задачай ставіць—надаць дзецям, адпаведна іх узросту, найбольш спрыяючымі мэтадамі самыя неабходныя навыкі і веды", бо навучаньне розным працэсам ёсьць адзін з найлепшых мэтадаў сацыяльнага выхаваньня дзяцей.

Навучаньне працэсам чытаньня, пісьма і лічбы адпавядае 7-мілетняму ўзросту дзяцей.

Калі з дзіцячых садоў дзеці будуць пераходзіць у школу сацвыху пісьменнымі адпаведна іх узросту, то гэта дапаможа 7-мігодцы лепш выканаць тыя задачы, якія на яе ўзлагаюцца па сыстэме народнае асьветы.

Тут яшчэ трэба дабавіць, што «вельмі важнае значэньне», якое надае дашкольным установам сыстэма народнай асьветы БССР, значна зьмяншаецца тым, што «сетка дашкольных устаноў у бліжэйшыя гады павінна расьці, галоўным чынам, за кошт грамадзкай ініцыятывы працоўнага насельніцтва». Справа ў тым, што можна не баяцца за грамадзкую ініцыятыву гарадзкога працоўнага насельніцтва, сярод якога дашкольныя ўстановы ўжо сталі папулярны; гэта-ж нельга сказаць адносна ініцыятывы сялянства. А між тым дашкольныя ўстановы вельмі патрэбны якраз для сялянскага насельніцтва паводле двух галоўных прычын: па 1-ае, у вясковых школах, як усім вядома, кароткі навучальны год; каб хоць да некаторай ступені папоўніць гэты недахват, трэба павялічыць лік навучальных гадоў, а дзеля гэтага трэба пачынаць выхаваньне сялянскіх дзяцей з больш ранняга ўзросту, у дашкольных установах. [Цяпер, як вядома, сялянскія дзеці пачынаюць вучыцца і з 9 гадоў].

Па 2-е, у справе выхаваньня можна добра скарыстаць асабліва дашкольны ўзрост сялянскіх дзяцей, бо ў гэты час, покі што, бацькі ня ўцягваюць дзяцей у гаспадарчую працу, і таму, значыць, не адрывалі-б іх у такі час ад вучэньня. Праўда, дашкольныя ўстановы на вёсцы—зьява, можна сказаць, новая, але вопыты па СССР ужо ёсьць. Піанэрамі на гэтым шляху былі сельска-гаспадарчыя камуны; бацькі ў камунах, як больш сьвядомы і актыўны грамадзянскі элемэнт, пастанаўлялі не адрываць ад вучэньня сваіх дзяцей на гаспадарчыя работы і, апроч таго, пачынаць гэта вучэньне па магчымасьці раней. У летнюю пару працавалі дзіцячыя пляцоўкі. Пашырэньне дашкольных устаноў на вёсках—неадкладная задача органаў асьветы. Але ў гэтай справе нельга палажыцца на ініцыятыву самога сялянства; тут павінна быць дапамога ня толькі прапагандай новай ідэі, але і матар'яльна з боку органаў асьветы; да гэтай справы можна далучыць і каапэрацыю. У некаторых гарадох Украіны ёсьць каапэратыўныя дзіцячыя сады для дзяцей пайшчыкаў. Больш-менш моцныя вясковыя каапэратывы таксама маглі-б арганізаваць дзіцячыя сады ў вёсках. Толькі пры пашырэньні дашкольных устаноў і на вёскі можна лічыць, што гэтыя ўстановы ў сыстэме народнае асьветы «набываюць вельмі важнае значэньне».

Само сабою разумеецца, што пры нашых матар'яльных магчымасьцях гэта ажыцьцявіць можна спачатку толькі ў найбольш перадавых сёлах, пачынаючы, напрыклад, з летніх дзіцячых пляцовак і разгортваючы іх потым у дзіцячыя сады. Пачатак у выдных сёлах быў-бы прыкладам і для суседзяў.

VI. Адзіная працоўная школа і яе рознавіднасьці ў сыстэме народнае асьветы.

У праекце сыстэмы асьветы гаворыцца, што «вучэбныя пляны і праграмы чатырохгадовых працоўных школ адпавядаюць вучэбным плянам і праграмам першага канцэнтру 7-мігадовай працоўнай школы і павінны быць пабудованы так, каб з аднаго боку яны мелі пэўны і закончаны выгляд, а з другога боку—былі сьцісла і непасрэдна зьвязаны з другім канцэнтрам 7-мігадовай працоўнай школы». Такім чынам, паводле праекту чатырохгадовыя працоўныя школы дапасоўваюцца да першага канцэнтру 7-мігодак, у якіх для кожнае клясы маецца асобны настаўнік, бо ў першых клясах сыстэма навучаньня камплексная, значыць, для кожнае групы, якая адпавядае клясу, прызначаецца на навучальны год занятак адзін настаўнік; часам яшчэ графіку вядзе спэцыялісты. Між тым, як «па сваёй арганізацыйнай структуры чатырохгадовыя працоўныя школы могуць быць з адным, двума, трыма і чатырма настаўнікамі ў залежнасьці ад ліку дзяцей ад 8 да 11 год». Пры такой арганізацыйнай структуры чатырохгадак толькі з некаторай нацяжкай можна лічыць іх за адзін тып школы, бо нават аднолькавыя праграмы ў гэтых школах, пры рознай колькасьці працоўных сіл [настаўнікаў], ня могуць зрабіць гэтых школ аднатыпнымі і, значыць, аднолькавымі па зьместу: чатырохгадовая школа з адным, нават з двума настаўнікамі зусім ня тое, што тыя-ж школы з трыма і чатырма настаўнікамі. Стала быць, праект сыстэмы асьветы дапускае да некатарай ступені розныя тыпы чатырохгадак, інакш кажучы, першы канцэнтр «адзінай працоўнай школы» будзе рознастайны, між тым, як другі канцэнтр гэтае школы будзе, наогул кажучы, аднастайным, бо тыя ўхілы, якія робяцца ў школах, арганізаваных у сел.-гасп. і прамысловых раёнах, не мяняюць агульнага зьместу школы, мэтадаў працы ў іх і аб'ёму тых ведаў, якімі павінны зўладаць вучні 7-мігодак. Зусім ня тое будзе ў чатырохгодках. Само сабою разумеецца, што адзін настаўнік з 4 групамі ня можа весьці працу па комплекснай сыстэме; мала могуць зрабіць у гэтым кірунку з 4 групамі і 2 настаўнікі.

Такім чынам, выходзіць, што чатырохгадовая школа і роўналежны ёй, паводле праэкту, першы канцэнтр 7-мігодкі сыстэмаю народнай асьветы БССР ставяцца не ў аднолькавыя ўмовы іх працы і, зразумела, яны ня могуць прыйсьці да аднолькавых рэзультатаў; адсюль выходзіць, што чатырохгадовыя школы ня могуць быць „сьцісла і непасрэдна зьвязаны з другім канцэнтрам 7-мігадовай працоўнай школы», як гэта павінна быць паводле праэкту сыстэмы асьветы.

Праўда, праэкт часьцю адмячае няроўналежнасьць чатырохгадовай школы аднакамплектнай з першым канцэнтрам 7-мігодкі: па праэкту „чатырохгадовыя працоўныя школы з адным настаўнікам адпавядаюць" толькі «тром гадам навучаньня 7-мігадовай працоўнай школы». Дзеля гэтага «пры другіх канцэнтрах 7-мігадовых працоўных школ, якія існуюць разьдзельна ад першага канцэнтру, могуць быць утвораны падрыхтоўчыя групы для падрыхтоўкі скончыўшых аднакамплектныя школы ў другі канцэнтр 7-мігодкі». Школы-ж з двума, трыма настаўнікамі прыраўняюцца чатыром гадам навучаньня 7-мігодкі. На самым-жа дзеле такога параўнаньня па сутнасьці нельга зрабіць.

Калі прымем пад увагу горшыя ўмовы працы ў чатырохгодках з адным, двума і трыма настаўнікамі і да таго яшчэ скарочаны навучальны год у гэтых школах, то лёгка зразумець, што чатырохгодкі дадуць значна меншую падрыхтоўку сваім вучням для паступленьня іх у другі канцэнтр 7-мігадовай школы, чым першы канцэнтр апошняй.

Вось чаму на практыцы аказваецца, што па сканчэньні чатырохгодак вучні без дапаўняльнай падрыхтоўкі ня могуць стаць уровень з вучнямі, якія скончылі першы канцэнтр 7-мігодкі, а гэта вядзе да паніжэньня рэзультатаў працы ў 7-мігодках. Па зразумелых прычынах нарады 7-мігадовых школ прымаюць усе захады да таго, каб як-небудзь, так сказаць, «працягнуць» сялянскую моладзь у другі канцэнтр працоўнае школы: паменшаюць залатрабаваньні да яе, прымаюць умоўна і г. д.

Такім чынам, другі канцэнтр 7-мігодкі заўсёды мае значны элемэнт слаба падрыхтаваных і адсталых. Школа зьвяртае на іх вялікую, нават часам залішне вялікую ўвагу; само сабою разумеецца, што гэта вельмі шкодзіць агульнай працы другога канцэнтру працоўнай школы.

Што можна зрабіць пры сучасных умовах для падняцьця рэзультатаў працы ў чатырохгодках? Разумеецца, было-б значнае палепшаньне гэтай працы, каб у школах ня было менш трох настаўнікаў. Але дзяржаўныя матар'яльныя магчымасьці ў сучасны момант не дазваляюць зрабіць гэтага. Астаецца зрабіць адно: **павялічыць колькасьць навучальнага часу.** Гэтага можна дабіцца дваякім спосабам: на 1-ае трэба **весьці барацьбу за павялічэньне навучальнага году ў чатырохгадовых школах** і на 2-ое, **прыняць усе захады да таго, каб дашкольнае выхаваньне пашырыць і на вёску;** апошняе можа адыграць вялікую ролю ў справе падняцьця посьпехаў чатырохгадовае вясковае школы, бо ў яе будуць паступаць дзеці граматныя. Гэта неадкладная задача органаў Наркамасьветы на мясцох. Начаць можна-б было з летніх дзіцячых пляцовак, хаця-б нават і прымітыўных, як аб гэтым гаварыліся вышэй. Разглядаць такое пытаньне тут ня маецца на ўвазе, але трэба ўсё-ж такі адзначыць, што калі прызнаць гэту справу неабходнай, то можна знайсьці спосабы паступовага разьвіцьця дашкольнага выхаваньня і на вёсцы.

Тут трэба яшчэ застанавіцца на адным пункце праэкту. Па сыстэме БССР сямігадовую школу вучань павінен закончыць у 14 гадоў. Калі прыняць пад увагу праграмы Гус'а і мэтады навучаньня (разумеецца вялікая колькасьць самастойных і практычных работ), а таксама і задачы школы паводле самага праэкту: **а) апрацаваць у вучняў элемэнты дыялектычна-матэрыялістычнага мэтаду ў падыходзе іх да асноўных законаў і зьяў прыроды і грамады;**

б) залажыць фундамант палітэхнічнае асьветы, які-б даў магчымасьць свабодна карыстацца атрыманымі ведамі і навыкамі ў жыцьці і папаўняць іх шляхам далейшай самаадукацыі;

в) даць здавальняючую падрыхтоўку для далейшай спэцыялізацыі ў прафэсыянальна-тэхнічных установах,—калі прыняць пад увагу ўсё гэта, то трэба прыйсьці да заключэньня, што 7-мігодка ня зможа выканаць настаўленых ёй задач, бо 14-гадоваму вучню многае ў школе яшчэ будзе недаступна. Апроч таго, вельмі мала вучняў вясковае школы канчае яе ў 11 гадоў а большасьцю ў 13 і нават ў 14 гадоў; значыць, яны перарастуць для другога канцэнтру і ня могуць туды паступіць.

З другога боку, паводле праэкту сыстэмы асьветы, па сканчэньні 7-мігодкі вучні могуць паступаць у прафшколы і тэхнікумы; значыць, калі пры заканчэньні 7-мігодкі вучню будзе 14 гадоў, то цераз 2—3 месяцы, на 14-м годзе, ён будзе вучыцца, скажам, у тэхнікуме; гэта таксама ўзрост нізкі для прафтэхнічнай асьветы. Усё гэта гаворыць за тое, што **мінімальны ўзрост для заканчэньня курсу 7-мігодкі трэба лічыць 15 гадоў поўных.**

Апроч таго, павышэньня ўзросту вучняў для сканчэньня курсу 7-мігодкі патрабуюць і тыя задачы, якія ставяцца праэктам сыстэмы асьветы для гэтых школ. Як адзначалася вышэй, 7-мігадовыя школы павінны **«даць здавальняючую падрыхтоўку для далейшай спэцыялізацыі ў прафэсыянальных установах»** і „падвесьці" апроч таго, **„грунтоўны базіс палітэхнічнай асьветы".** Сучасная 7-мігадовая школа, покі што, не дае гэтага „грунтоўнага базісу"; праўда, на тое ёсьць многа прычын, аб якіх ня месца тут гаварыць, але адну з галоўных прычын таго, што 7-мігодка не дае „грунтоўнага базісу палітэхнічнай асьветы, трэба адмеціць: **гэта — нездавальняючая падрыхтоўка вучняў у першым канцэнтры наогул і асабліва ў чатырохгадовых школах.**

На слабую падрыхтоўку для далейшай спэцыялізацыі ў прафэсыянальных установах перш усяго зьвярнулі ўвагу органы прафасьветы. На Украіне на гэтым грунце доўга вяліся спрэчкі паміж органамі сацвыху і прафасьветы. Апошняя заўсёды зьвяртала ўвагу сацвыху на тое, што моладзь з 7-мігодак вельмі слаба падрыхтавана і таму ня можа выканаць тых задач, якія ставіць прафасьвета для сваіх устаноў; сацвых-жа даводзіў, што яго задачы зусім другія. Гэта барацьба прафасьветы з сацвыхам на Украіне закончылася перамогай прафасьветы, і ўжо ў 1925 годзе наркамасьветаю было выдана катэгарычнае патрабаваньне ад 7-мігодак, каб яны выканалі 100 проц. паложаных праграм, і толькі тагды лічыць, што вучань скончыў 7-мігадовую працоўную школу. Праэкт сыстэмы асьветы БССР правільна зрабіў, што ён унёс у вадзіную працоўную школу пункт в), у якім падчырквяецца яе задача падрыхтоўкі для прафтэхнічных устаноў. Каб дапамагчы выкананьню 7-мігодкамі гэтай задачы трэба **1) павысіць узрост для сканчэньня школы да 15 гадоў мінімум і 2) рабіць прыём у першую клясу толькі граматных.** Адносна другога пункту трэба заменціць, што ўжо ёсьць і цяпер у гарадох 7-мігодкі, у якія ідуць вучні з дзіцячых садоў, значыць, граматныя. Вынікам з другога вышэй азначанага пункту можа быць наступнае: **пры ўсіх 7-мігодках у тых мясцовасьцях, дзе няма дзіцячых садоў, трэба адкрыць нулявыя класы.** Калі ўнесьці ў праэкт сыстэмы народнае асьветы азначаныя карэктывы, то пры некаторым палепшаньні працы ў 7-мігодках можна дабіцца таго, каб яны выпускалі вучняў з „грунтоўным базісам для палітэхнічнай асьветы".

(*Канец будзе*).

Антон Лёсік.

*) (Бач № 92 «Савецкай Беларусі»). Друкуецца ў парадку абгаварэньня. З некаторымі довадамі аўтара рэдакцыя не згаджаецца.

Прадстаўнікі гандлёвых арганізацый— пра зьніжэньне цэн.

На тэкстыль да 1-га чэрвеня цэны на 10 проц. зьнізяцца толькі ў гарадох.—Працкалектывы зьніжаюць цэны на тыя тавары, на якія прапанова пэравышае попыт.—На асноўныя хлебныя прадукты цэны ўжо зьніжаны на 10 проц.—«Беларускі Ларок» зьнізіў цэны агулам на 7 проц.

Трэба ўдасканаліць калькуляцыю.

У гутарцы з нашым супрацоўнікам загадчык кіраўніцтва працкалектывамі Менскай акругі т. Заранкін высьветліў прычыны, якія перашкаджаюць зьніжэньню цэн. У першую чаргу зьніжэньне цэн затрымліваюць: агульная кан'юнктура рынку, адсутнасьць многіх тавараў на ім і «апэтыты» некаторых гаспадарчых працаўнікоў да павышаных надбавак на тавары, на якія попыт перавышае прапанову. Гаспадарчыя працаўнікі рабілі вялікія надбаўкі на таварах і часам перагібалі палку.

Па думцы т. Заранкіна, зьніжэньне павінна пайсьці па двух напрамках: папершае —шляхам зьніжэньня надбавак на сабекошт і, падругое—шляхам аднačасовага зьніжэньня калькуляцыі сабекошту прадукцыі. Трэба перагледзіць усе часткі, з якіх складаецца калькуляцыя. Трэба прыняць пад увагу рацыяналізацыю вытворчасьці, павялічэньне вытворчасьці працы і г. д.,—тады можа магчыма будзе зьнізіць цэны нават на большы процант, чым гэта прадугледжвае пастанова.

Заслугоўвае адзначыць, што зьніжэньне цэн датычыцца у большасьці тых тавараў, на якія прапанова перавышае попыт, і канкурэнцыя, якая пры гэтым ствараецца, сама па сабе прымушае ісьці па лініі зьніжэньня адпускных цэн. Гэтым звычайна і абмяжоўваюцца нашы гаспадарчыя працаўнікі, ня зьніжаючы цэны на тавары, у якіх адчуваецца недахват.

Бываюць і такія выпадкі, калі афіцыйна зьніжэньне нібыта праведзена, а на практыцы ўсё-ж налічваюцца да зьніжанай цаны выдуманыя стацьці, і цана застаецца зноў такой, якою была раней. Трэба змагацца з гэткім абходам пастаноў.

Зьніжэньню дапамагае ўстанаўленьне гранічных цэн.

Прадстаўнік беларускай канторы «Хлебапрадукту», т. Мазур, у гутарцы з нашым супрацоўнікам заявіў, што ў практыцы хлебнага гандлю сёлета было некалькі дырэктыў аб зьніжэньні цэн, якія тэрмінова і ажыцьцяўляліся.

Розьнічныя цэны на асноўныя прадукты, як жытняя і пшанічная мука, ужо зараз зьніжаны на 10 проц.

Хутчэйшаму ажыцьцяўленьню зьніжэньня цэн дапамагала ўстанаўленьне гранічных цэн на мучныя прадукты. Гэткі спосаб трэба ўжываць і ў адносінах шэрагу іншых прадуктаў шырокага спажываньня. Гэта дасьць гарантыю, што цэны хутчэй зьнізяцца, а з другога боку будзе даступны грамадзкі кантроль над ажыцьцяўленьнем дырэктыў аб зьніжэньні.

Яшчэ больш зьнізіць накладныя выдаткі.

Старшыня Беларускага «Ларка», у гутарцы з нашым супрацоўнікам, адзначыў, што дырэктыва аб зьніжэньні да 1 чэрвеня цэн на 10 проц. зьявілася для «Беларускага Ларка» адным з галоўных пытаньняў у яго штодзённай працы.

Зьніжэньне цэн праходзіла за кошт зьніжэньня надбавак на сабекошт, а таксама і за кошт зьмяншэньня накладных выдаткаў.

Зараз зьніжэньне цэн на асноўныя тавары, у параўнаньні з цэнамі на 1-га студзеня, складае каля 7 проц., а на некаторыя тавары нават і больш.

Ці будуць у нас да 1-га чэрвеня цэны зьніжаны на 10 проц., сказаць цяжка. Зьніжэньне цэн у гандлёвых арганізацыях ідзе па двух напрамках: раней усяго—у напрамку зьніжэньня надбаўкі на сабекошт і пасьля ў напрамку скарачэньня накладных выдаткаў. Як у першым, так і ў другім выпадку «Беларускі Ларок» скарыстаў нават самыя малыя магчымасьці. Зараз «Ларок» мае 9 проц. накладных выдаткаў пры надбаўках у 9—10 проц. Адсюль зразумела, што далейшае зьніжэньне цэн можа адбывацца толькі пры ўмове зьмяншэньня накладных выдаткаў, што ўжо і зроблена.

Гаворачы аб прычынах невыкананьня дырэктыў партыі аб зьніжэньні цэн на 10 проц. да 1 чэрвеня, неабходна адзначыць, што многія галіны нашай прамысловасьці амаль зусім ня зьнізілі цэны, а калі і зьнізілі, то на тавары малаходкія. Гэткае становішча наглядаецца, напрыклад, у тэкстыльнай прамысловасьці, тое самае і з цукровай прамысловасьцю. Калі цана на цукер і зьніжана, то зусім не за кошт прамысловасьці, а за кошт гандлёвых арганізацый, якім зьнізілі надбаўкі на сабекошт цукру.

У нізавой каапэрацыі ня было кіраўніцтва.

Загадчык заходн. аддзяленьня тэкстыльсындыкату ў гутарцы з нашым супрацоўнікам заявіў, што зьніжэньне цэн у аддзяленьнях сындыкату праводзілася ў цэнтралізаваным парадку. Накладныя выдаткі ў аддзяленьні зьменшыліся з 1,19 проц. да 0,60 пр. Цэны тэкстыльная прамысловасьць зьнізіла на папяровую тканіну—на 5 проц., па камвольную—на 12 проц., на ільняную—на 10 проц. і на шэрсьцяную—на 10 проц.

Гэтыя данныя гавораць за тое, што прамысловасьць ускладзеную на яе задачу выканала, і што зараз справа за зьніжэньнем надбавак у тавараправоднай сетцы.

У справе зьніжэньня цэн на 10 пр. у БССР да 1 чэрвеня дапушчан шэраг упушчэньняў і, наогул, нядбайлівыя адносіны, што зьявілася тормазам у ажыцьцяўленьні зьніжэньня. У большай частцы гэта адносіцца да працаўнікоў, якія знаходзяцца на чале дзяржаўных і каапэрацыйных гандлёвых арганізацый, асабліва рэспубліканскіх і акруговых аб'яднаньняў. Апошнія своечасова ня прынялі неабходных мер да ажыцьцяўленьня зьніжэньня ў нізавым гандлі. Праведзеныя абсьледаваньні выявілі слабае кіраўніцтва нізавой каапэрацыяй з боку рэспубліканскіх і акруговых цэнтраў, з прычыны чаго першыя часта ня ведалі аб пастановах Наркамгандлю. Выяўлен таксама фармальна-казённы падыход да справы зьніжэньня адносна тэрмінаў, чым і тлумачыцца тое, што да зьніжэньня прыступілі ў самы апошні тэрмін, замест таго, каб ажыцьцяўляць гэту працу паступова.

Усё гэта сьведчыць, што да 1 чэрвеня цэны зьнізяцца на 10 проц. толькі ў гарадох. Што датычыцца выкананьня пастановы СНА ў вёсцы, то для ажыцьцяўленьня гэтага неабходна тэрмінова правесьці наступныя мерапрыемствы:

абсьледваць і інструктаваць месцы;

цьвёрда правесьці рацыяналізацыю мясцовага гандлёвага апарату і зьменшыць іх надбаўкі;

даць магчымасьць больш моцным спажывецкім таварыствам закупляць тавары непасрэдна ў аддзяленьнях сындыкатаў, у выніку чаго будзе скарачэньне выдаткаў на некалькі процантаў;

перайсьці на сыстэму папярэдніх заказаў і зьвярнуць менш увагі на накапленьне сродкаў.

Калючым дротам.

Вось добра, таварышы мае даражэнькія, што ўсе сабраліся сёньня! На жаль, павінен вам паведаміць вельмі няпрыемную навіну: да нас едзе рэвізор!

Так, рэвізор! Ня трэба толькі, вось асабліва табе, Мікітка, палохацца! Ты менш гавары, калі ў цябе рэвізор будзе пытацца пра нашы парадкі і цэны. Лепш зусім маўчы, а я сам буду на ўсё адказваць. А то выйдзе так, як у Талачынскім спажывецкім таварыстве. Прыехаў туды нейкі абсьледвацель, а каапэратары радасна ўсьміхаюцца і гавораць: «Мы, вось бачыце, як прыдумалі: з 4-х крам усяго дзьве зрабілі. Рацыяналізацыя! Можаце самі ўпэўніцца». Так, значыцца, зубы і пачалі загаварваць. Скардзіцца пачалі на залежалы тавар, на дрэнную якасьць, асартымэнт і г. д. А абсьледвацель той, мусіць, да гэткіх штук прывык і як стаў выяўляць, дык і выявіў... Тут, Мікітка, асабліва ты з увагай слухай, бо і ў цябе, здаецца, якраз гэткія штукі водзяцца. Рэвізор, значыцца, і выявіў, што залежалы тавар талачынцаў складаецца, галоўным чынам, з... 8 пудоў шакаладу, і што ад праверкі цэн адгарадзілі яны сябе драцянымі загародкамі. І сапраўды, нават нас перагналі ў закупцы непатрэбных тавараў, нават я не зразумею, дзеля чаго талачынскім братом нашым запатрабаваліся сотні пудоў... жалезных скобаў для прымацаваньня калючага дроту.

Ты, Мікітка, сьцеражы божа, не скажы глупства, калі выявяць тыя 15 пуд. цукерак, якія купіў я яшчэ тры гады таму назад. А то ў Талачыне на запытаньне, для каго гэта 8 пудоў шакаладу куплялі, дык яны, дурні, адказалі: «для мясцовых нэпманаў». «А хто гэтыя нэпманы ў вас, ці ёсьць яны?»—спытаўся рэвізор. А дурні і адказваюць: «У-у! шмат іх у нас. Ці мала ў райвыканкоме перапісчыкаў працуе!».

Трэба галоўнае не палохацца і ня выцягвацца перад начальствам. Усё павінна быць спакойна і ціха: ніякага віду, што мы чагосьці баімося, што ў нас на душы нібы-та кошкі скрабуць. А то магу вам і пра канфуз талачынскага с.-г. каапэратыву расказаць. Даведаліся яны, што заўтра прыедзе рэвізор, і чуць сьвет забраліся ў краму і давай «зьніжаць» з крэйдай і трапкай у руках. На чыгунах адны лічбы сьціраюць, а другія пішуць; а потым зноў сьціраюць, а потым зноў пішуць. Напісалі лічбы нават і там, дзе ня трэба было нічога пісаць. Крэйду параскідалі па падлозе. Ня ведаю, ці забылі падмесьці, ці не пасьпелі, а бах... рэвізія і прыехала. Ну, зразумела не паверылі гэтакаму «зьніжэньню». Гаварылі, што за адну ноч так шпарка зьнізіць цэны ніхто яшчэ не дагадаўся.

Зноў-жа, Хвёдар, і трэба і табе зьвярнуць увагу на тваю піўную! Чорт ведае, што там робіцца ў цябе. Сам п'еш шмат ужо вельмі за рахунак ангельскага караля! І куды гэта сродкі дзенуцца ад тваей харчэўні? Гэта-ж, братка, не твая ўласная крама —трэба вучот весьці, а зараз, каб тэрмінова кнігі былі заведзены. А то магу расказаць табе і выпадак з Круглянскім спажывецкім таварыствам. Яно адразу то добра адказала рэвізорам, што піўную і закусачную адчыніла для барацьбы з... прыватным рынкам, што прыватнік гэткія «заведения» ўжо даўно адчыніў, і што трэба-ж процівапаставіць каапэрацыю прыватнаму капіталу. Усё гэта, зразумела, прычыны важныя, але выявілі гэтыя чэрці, што піўная барацьба надта дорага каштуе таварыству.

Няма чаго сказаць, і ты малайчына, Сяргей! То-ж называецца прыказчык. Непарадкі толькі адны ў краме. Нічым твая крама не адрозьніваецца ад крамы Славенскага спажывецкага таварыства. Там таксама, як у нас, крама мае роўна пяць дзьвярэй: трое сьпераду, а двое ззаду. У краме шмат куткоў, і ў кожным кутку тавар, а прыказчык адзін. А далей—ну, якраз, як у нас. Пакупец у адным кутку купіць запалак, або мыла, а калі яму патрэбна яшчэ соль ці цукер, тады прыказчык выганяе ўсіх пакупцоў вон, замыкае дзьверы адмыкае другія дзьверы і дае соль. А калі гэтаму-ж самому пакупцу патрэбен чыгун, тады ён зноў выганяе ўсіх пакупцоў, зноў зачыняе дзьверы і зноў адмыкае наступныя дзьверы і г. д. і г. д. Ну, ты, Сяргей, ня так ужо прыстаеш за дзень, бо—гультай вялікі, а вось там прыказчык увечары чуць ногі валачэ, а пакупцы нават любяць яго, кажуць: «Замучыўся бедны,—гэтулькі-ж дзьвярэй»!

А каб вы, таварышы, ведалі, як трэба весьці сябе, я раскажу вам пра каапэратыў, які і друк хваліць. Ведаеце-ж гэтую глуш,—мястэчка Круча, Круглянскага раёну. І вось у гэтай глушы, чорт яе забяры, засеў «гэрой». Я не разумею, чаму гэта так хваляць гэты каапэратыў. Старшыня там аднačасова і старшыня і загадчык гандлёвым аддзелам, а другі член праўленьня аднačасова замяшчае старшыню і рахункавода. Маюць яны мясную краму невялічкую, якая вось на дзіва нават прыбытак дае. За кароткі час зварот каапэратыву ўзрос з 3-х тысяч да 10 тысяч руб., сялянскіх укладаў маюць 1460 руб., пайшчыкі з кожным днём растуць, на 70-80 проц. на свае сродкі працуюць. А цэны нават ніжэй, чымся ў Круглым і Талачыне: чыгун на 5-7 кап. на кілё, жыта на 25 кап. на пуд. Гавораць, што за прыбыткамі не ганяюцца, а каб больш прадаць тавараў і таньней. А ў рэвкамісіі зусім брыдота: жанчына працуе!

Асбліўую ўвагу вам, таварышы, трэба зьвярнуць на адказы наконт дырэктыў ураду і пастаноў партыі. Старшыня Кручанскага каапэратыву—сапраўды разумна адказаў на гэткае пытаньне; ён выцягнуў невялічкую кніжку і гаворыць: «Гэта мой настольны каляндар і кіраўнік». Вось як! А то ў Круглым, калі сэкратар райкому запытаў у партыйцаў - каапэратараў: «Хто ведае пастановы партыі аб зьніжэньні цэн, падыміце рукі?», дык ніхто не падняў...

Ну, здаецца, вам усё зразумела. Больш гаварыць ня буду. Каб мне ўсё было ў парадку. А пасьля рэвізіі можаце іначоў пастарому, калі хочаце. А зараз трымайся, таварышы!...

Падслухаў А.

Для рэдакцыі газэты „Савецкая Беларусь“ патрабуецца машыністка - перакладчыца, якая добра ведае беларускую мову.

ПРАЦА ЗА ГОД КАМІТЭТАЎ УЗАЕМАДАПАМОГІ.

На пачатак калектыўна-дабраахвотнага сяброўства ў БССР існуе 1791 сельскіх таварыстваў сялянскай узаемадапамогі, якія аб'ядноўваюць 21.755 вёсак, 638.781 двар і 1.387.146 сяброў.

Для кіраваньня таварыствамі арганізавана пры раёнах 118 раённых камітэтаў, якія вядуць працу пад непасрэдным кіраўніцтвам цэнтральнага камітэту на падставе дырэктыў і пастаноў IV усебеларускага зьезду сялянскіх таварыстваў узаемадапамогі і 2-га пленуму.

За мінулы год т-вы маюць гэткія вынікі.

З налічаных 509.985 руб. сяброўскіх узносаў зыскана 117.744 руб. і 10.551 пуд. 33 ф. збожжа, што складае 25 процантаў. Слабое паступленьне сяброўскіх узносаў тлумачыцца спазьненьнем іх зысканьня ў сувязі з перавыбарнай кампаніяй КСУ.

Узята ў арэнду і ўтворана на ўласныя сродкі КСУ 91 прадпрыемства, а разам з ранейшымі гэтых прадпрыемстваў (цагельні, млыны, пракатныя пункты і інш.) налічваецца 464.

Ня гледзячы на вялікія выдаткі на прадпрыемствы—на пабудову і ўтрыманьне іх,—за год паступіла чыстага прыбытку 25.125 руб. і 8.136 пуд. збожжа, што ў параўнаньні з мінулымі гадамі да 20 прац. павялічэньня.

КСУ маюць у сваім карыстаньні зямельныя вучасткі—1453 дзес. пашні і 762 дзес. сенажаці, з якіх грамадзкімі сіламі апрацавана 299 дзес., а 618 дзес. здадзены ў арэнду малазямельным сябром таварыства без арэнднай платы.

Сенажаць часткай пайшла на ўтрыманьне злучных пунктаў, а большая частка разьмяркована паміж бяднейшымі сябрамі таварыства на льготных умовах.

Прыбытку ад зямельных вучасткаў у фонд КСУ атрымана 13.344 руб. грашмі і 8.299 пуд. збожжам.

Грамадзкі фонд таварыстваў, апрача зробленых буйных беззваротных выдаткаў, складаецца з 192.681 руб. і 269.297 пудоў, што ў параўнаньні з мінулым годам дае павялічэньне на 100 проц.

Апроч таго, лічыцца яшчэ за насельніцтвам неспагнанага збожжа 75.341 п., якое таварыствы атрымалі ад зямельных органаў і выдалі насельніцтву ў 1922-23 г.

Пры правядзеньні вясновай, а таксама і асеньняй пасяўной кампаніі сялянскія таварыствы адыгралі значную ролю.

Таварыствы на свае сродкі падрыхтавалі 105.110 пудоў насеньня, якое разам з атрыманым ад дзяржавы ў колькасьці 55.420 пуд. разьмяркована паміж бяднейшымі сябрамі, чым задаволена 46.765 гаспадарак.

Апрочь таго, на правядзеньне пасяўной кампаніі было выдадзена 5833 бядняцкім гаспадаркам 62.363 р. 64к. на куплю насеньня і сельска-гаспадарчага інвентару.

На збожжаачысных пунктах КСУ было ачышчана насеньня з уласнага фонду 160.530 пудоў і насеньня сяброў таварыства—202.328 пуд.

Сялянскія таварыствы ўзялі вучот беднаты, інвалідаў, сямей чырвонаармейцаў і інш., усяго ўзята на вучот 110.763 гаспадаркі, што складае 16 процантаў агульнага ліку гаспадарак БССР.

Гэтым гаспадаркам аказана дапамога: людзьмі—7736 дзён (пабудована 157 будынкаў) і коньмі —3921 дзён—а працована 1450 дзес. зямлі.

Выдадзена дапамога пацярпеўшым ад стыхійных няшчасьцяў: 9.806 руб. грашмі і 1538 п. збожжа.

Каапэравана 9,242 гаспадаркі сяброў таварыства, на што патрачана—301 п. збожжа і 8.831 руб.

Апроч гэтага, пры ўдзеле КСУ беднаце аказвалася значная мэдыцынская і юрыдычная дапамога.

Разам з гэтым КСУ прымалі значны ўдзел ў дапамозе на правядзеньні культурна-асьветнай працы і выпісвалі за свой кошт 2.160 экзэмпляраў розных газэт і 1322 экз. часопісаў, дапамагалі ў пабудове хат-чытальняў і дзіцячых ясьляў.

П. Асіпчык.

Бульбе--пачэснае месца.

(У Беларускім Дасьледчым Інстытуце сельскай і лясной гаспадаркі).

У Менск прыехаў з Кіева вядомы вучоны ў галіне сельскай гаспадаркі праф. М. К. Малюшыцкі, які будзе загадваць дасьледчай бульбянай станцыяй Беларускага Дасьледчага Інстытуту сельскай і лясной гаспадаркі імя Леніна.

Праф. Малюшыцкі арганізаваў Кіеўскую вобласную с.-г. станцыю, зьяўляецца старшынёй камісіі па арганізацыі Усеукраінскай акадэміі сельскай гаспадаркі і займае катэдру па землярobству ў Кіеўскім с-г. інстытуце.

Праф. Малюшыцкі па паходжаньню беларус і пакідае Украіну, каб аддаць свае сілы на адбудову сваёй бацькаўшчыны.

У гутарцы з нашым супрацоўнікам праф. Малюшыцкі сказаў наступнае:

— У Беларусі асноўнай галіной народнай гаспадаркі зьяўляецца зараз і доўгі час будзе яшчэ зьяўляцца сельская і лясная гаспадарка. У галіне сельскай гаспадаркі можна ўзяць два напрамкі: паляводзтва і жывёлаводзтва.

Гаворачы аб апошняй галіне сельскай гаспадаркі, трэба сказаць, што тут патрэбны канцэнтраваныя кармы. Такім кормам ва ўмовах Беларусі на першым месцы стаіць бульба, якая можа даць у 3 разы больш карыснай матэрыі, чым іншыя с.-г. культуры.

Скормленая на месцы бульба можа даць выдатны бэкон і сала для замежных рынкаў. З другога боку, бульба набывае вялікае значэньне ў разьвіцьці нашай прамысловасьці. У нас вялікія пэрспэктывы ў пашырэньні броварнай прамысловасьці, дзе сьпірт ня толькі будзе ўжывацца на выраб гарэлкі: зараз робіцца актуальным пытаньне аб вырабу са сьпірту гумаласту. Нават на Украіне бульба мае ўсе шансы выціснуць культуру цукровага бурака, бо апошні проста ня можа канкураваць з цукровым чаротом, цукер якога шмат таньней. З бульбы пачнуць выраблядь у шырокіх разьмерах цукровую патаку.

Трэба зазначыць, што бульбу можна яшчэ вывозіць з БССР у паўднёвую частку Украіны, Турцыю і інш. месцы, што ўжо практыкуецца ў некаторых мясцох Савецкага Саюзу.

Прыродныя і фізычныя ўмовы Беларусі зьяўляюцца вельмі спрыяючымі для разьвядзеньня бульбы, але толькі трэба дабіцца павышэньня яе ўраджаю.

У апошнія часы зьявілася асобая хвароба, якая зьмяншае ўраджай бульбы. Таксама трэба заняцца вывучэньнем больш карысных гатункаў бульбы па зьместу крахмалу, смаку яе і інш.

Усімі гэтымі пытаньнямі займецца дасьледчая бульбяная станцыя пры Беларускім Дасьледчым Інстытуце.

— Трэба зазначыць,—кажа праф. Малюшыцкі,—што пашырэньне культуры бульбы значна дапаможа разьвядзеньню ў БССР піваварнага ячменю, які дае добрыя ўраджаі на ўгноеным бульбянішчы. Такім чынам, аднačасна з пашырэньнем культуры бульбы будуць пашырацца і іншыя больш карысныя расьліны і, наогул, павысіцца інтэнсыфікацыя сельскай гаспадаркі.

К. І.

ТЭАТР.

«АРАКЧЕЕВЩИНА».

(Калектыў Маск. Акадэм. Малога Тэатру).

Гістарычная п'еса. Адрозьніваецца яна ад цэлага шэрагу іншых гістарычных драматычных твораў тым, што выяўляе сабой сур'ёзную працу, для выкананьня якой былі скарыстаны сапраўдныя гістарычныя матар'ялы часоў аракчэеўшчыны.

Аднак п'еса ня зусім адпавядае сваёй назьве.

У ёй аракчэеўшчыны, як эпохі, ня відаць. На фоне п'есы не паказаны той рэжым, які ўстанавіў «держиморда» Аракчэеў па ўсёй Расеі і ад якога стагнала не адно толькі прыгоннае сялянства.

Дадзен амаль выключна быт таго часу, інакш гаворачы, толькі фон, на якім адсутнічае якраз тое, што павінна адбіць назва п'есы, г. зн. аракчэеўшчыну, як дзяржаўную сыстэму.

І сапраўды, у „Аракчеевщине“ ёсьць толькі Аракчэеў памешчык і яго прыгонны двор. А тое, што рабілася ў грузінскім маёнтку расейскага ката, у большай ці меншай ступені наглядалася ў кожным маёнтку расейскага двараніна. Вось чаму і атрымаўся твор аб часох прыгону, у якім вельмі мала ёсьць чагосьці асабліва характэрнага для аракчэеўскага рэжыму.

Акрамя таго, «Аракчеевщина» мае і іншыя недахваты: яна вельмі расцягнутая, сумная, у ёй мала чыннасьці—амаль адны гутаркі.

Правільна адбіваючы амаль усіх гэрояў сваёй п'есы і часткова выяўляючы Аракчэева, як расейскага ката, аўтар усё-ж бязумоўна зрабіў некаторую памылку, калі намаляваў цара Аляксандра І, як божую кароўку.

Выкананьне п'есы ў памяшканьні „Дома Культуры“ ў пастановачных адносінах не дала, зразумела, здавальняючых вынікаў. Сцэна гэтага кіно-тэатру не падыходзіць для сур'ёзных работ: кульгаюць сьвет, дэкарацыі.

Не зрабіла, амаль, ніякага ўплыву на гледача і ігра калектыву ў цэлым, за выключэньнем Пашэннай у ролі Мінкінай. Пашэная здолела даць вельмі яскравы тып сябра і любоўніцы Аракчэева, такой жа суровай як і сам Аракчэеў.

Ул. Лілін.

Грэскі с-с., Слуцкае акругі, абвяшчае, што грамадзянка в. Ленькі
ЗАЯЦ Ганна Міхайлаўна
распачала справу аб скасаваньні шлюбу з грамадзянінам
ЗАЙЦАМ Васілём Васілёвым,
які ў 1912 г. выехаў у Амэрыку і зараз знаходзіцца невядома дзе. Запіс аб разводзе, згодна Кодэксу аб шлюбе, сям'і і апецы, будзе зроблены праз месяц з дню абвяшчэньня гэтага.

Навука і тэхніка.

Сярэдні век чалавека.

Амэрыканскі вучоны Макдаул, на падставе вывучэньня некалькіх тысяч старадаўных магільных надпісаў, даказвае, што сярэдні век чалавека зараз большы, чымся даўней. Гэта тлумачыцца меншай сьмяротнасьцю ў маладым узросьце, а таксама і палепшаньнем гігіенічных абставінаў жыцьця чалавека. Даўней мужчыны жылі больш за жанчын, а зараз наадварот—жанчыны больш даўгавечны.

За апошнія 3-4 стагодзьдзі таксама ёсьць розьніца ў веку чалавека: сярэдні век сучаснага амэрыканца—52 гады, гэрманец жа XVI—XVII стагодзьдзя жыў у сярэднім усяго 33 гады.

Кулі, якія сьвецяцца.

У амэрыканскім паветраным флёце ўводзяцца кулі, якія сьвецяцца. У іх ёсьць асаблівая маса, якая загараецца пасьля вылёту кулі са стрэльбы і пакідае за сабой пры палёце яскравы чырвоны сьлед. Гэта выдумка мае вялікую каштоўнасьць для ваеннай авіяцыі, бо яна аблягчае ўначы атаку на наверхні зямлі і стральбу па варожых самалётах.

Новы шоўк са старога.

Расейскі прафэсар хіміі Вэймарк знайшоў спосаб выраблядь новы шоўк са старога. Хімічным спосабам ён перарабляе шаўковую старызну ў студзяністую масу, з якой можна рабіць новыя шаўковыя ніткі. Тканіна з такіх нітак надзвычайна моцная і ня псуецца ад мыцьця і вільгаці, у гэтым яе перавага перад звычайнай шаўковай тканінай. Зробленыя з адноўленай шаўковай тканіны рэчы—сукенкі, панчохі і інш.—нельга адрозьніць ад рэчаў са звычайнай шаўковай тканіны.

Спосаб палепшаньня дыямэнтаў.

Амэрыканскі вучоны Фільд знайшоў спосаб перарабляць дыямэнты (брыльянты) другараднай вартасьці ў дыямэнты вялікай каштоўнасьці.

На дыямэнтах другога сорту ёсьць розныя водцені, якія значна зьмяншаюць яго каштоўнасьць (у прыватнасьці, другасортныя жоўтыя дыямэнты).

Прасьвячаючы такія дыямэнты праменямі радыя, Фільд зьнішчае ўсякія водцені, перарабляючы такім спосабам другасортныя дыямэнты ў самыя найлепшыя.

ТРАКТАР НА ВАЙСКОВАЙ СЛУЖБЕ.

У часе імпэрыялістычнай вайны чыгункі надта цярпелі ад дальнабойнай артылерыі і ад аэрапланаў. Прышлося шукаць іншых спосабаў перавозкі. Французы з посьпехам сталі ўжываць аўтамабілі-грузавікі, а амэрыканцы, апрача гэтага, спрабавалі скарыстаць трактар. Яны пачалі рабіць шмат калёсных трактараў сыстэмы «Холт». Да яго дадалі перадатачныя ланцугі, але ішоў ён надта марудна; за гэта яго і пачалі зваць «гусеніцай». Аднак, «гусеніцу» хутка ўдасканалілі, і яна дала магчымасьць зрабіць танкі. Так пачалася маторызацыя армій, ці інакш кажучы, ужываньне на вайне механічнай цягі.

Зараз ва ўсіх дзяржавах пільна займаюцца пытаньнямі маторызацыі; усюды робяцца вопыты, якія даюць ужо значныя вынікі.

На першым месцы ў гэтай справе стаіць Амэрыка. Там саўсім простымі зьменамі ў механізме трактара «Холта» і «Фордзона» ўдалося дабіцца ад яго хуткасьці да 24 вёрст у гадзіну з грузам 180 пудоў і больш; на вайне такой хуткасьці саўсім досыць. Амэрыканская артылерыя і абозы пераводзяцца на трактарную цягу, прычым яна камбінуецца і з аўтамабільнай. Хутка трактары, гарматы і іншае нагружаюцца на магутныя грузавікі, дастаўляюцца ў прызначаныя пункты і таксама хутка выгружаюцца, каб пачаць працу самастойна.

За Амэрыкай цягнецца Францыя і інш. Але справу затрымлівае пытаньне з грашамі.

Адразу стварыць аграмадны запас механічнай цягі вельмі дорага. А таму ўскладаюцца вялікія надзеі на шырокі ўжытак трактараў у сельскай гаспадарцы, каб у выпадку патрэбы магчыма было мабілізаваць іх і кінуць на вайну. Такім чынам ужо ў мірны час паступова ўтвараецца вялікі запас механічнай цягі.

Цяжка сказаць, на чым спыняцца вопыты з трактарам заграніцай, але ўжо ясна тое, што сельска-гаспадарчая машына становіцца важнай зброяй у барацьбе. Разам з трактарам заграніцай удасканальваюцца і сялянскія калёсы, у якія замест каня запрагаецца трактар. Да трактара прычэпліваецца аднačасна некалькі калёс. Гэта таксама ў выпадку вайны магчыма будзе з посьпехамі скарыстаць у абозе.

ХРОНІКА.

19800 пуд. ільнянага семя для БССР.

«Льноцэнтр» адгрузіў беларускай с.-г. каапэрацыі для правядзеньня кампаніі пасеву лёну 19800 п. ільнянага семя.

Пачынаецца пабудова халадзільніка

Зацьверджаны дагаворы з акцыянэрным т-вам «Хладоэкспорт» на складаньне дэтальнага праэкту і каштарысу на пабудову халадзільніка ў Менску, а таксама і дагавор на пабудову яго.

Т-ву «Хладоэкспорт» даверана атрымаць ад НК Грашовых Спраў СССР 100000 р., асыгнаваных на будаваньне халадзільніка.

Ліквідацыя акругаў.

Для прыняцьця раёнаў, якія адыходзяць у зьвязку з ліквідацыяй Слуцкай і Барысаўскай акругаў да Менскай, вызначаны прадстаўнікі ад Менскага АВК—т. т. Філатаў і Рабіновіч.

Рэарганізацыя страхапарату.

НК РСІ апрацаваў і даў на заключэньне АВК-м праэкт рэарганізацыі нізавога страхавога апарату. Згодна праэкту, у раёнах ліквідуюцца страхагэнцтвы, а іх функцыі пераходзяць да РВК-аў. Менскі АВК з праэктам згадзіўся.

Курсы сялянак—членаў сельсаветаў.

Пры РВК-х Менскай акругі арганізуюцца курсы для сялянак—членаў сельсаветаў. Гэтымі курсамі, па магчымасьці, будуць ахоплены і сялянкі актывісткі. РВК адпусьціў 1000 р. на арганізацыю гэтых курсаў.

На настаўніцкіх курсах для беспрацоўных.

Настаўніцкія курсы для беспрацоўных сяброў саюзаў, арганізаваныя Наркампрацы, распачалі свае заняткі з 25 мая.

Для беспрацоўных сяброў саюзаў, якія не пасьпелі падаць заявы, тэрмін прыйому заяў працягнут да 1 чэрвеня.

ЗЕМЛЯЎПАРАДКАВАНЬНЕ ЯЎРЭЯЎ.

Усесаюзная лётарэя «Озета».

СНК СССР дазволіў ЦП «Озета» правадзіць усесаюзную лётарэю ў 1 мільён білетаў па 50 к. кожны.

Сярод выйгрышаў лётарэі будуць: падарожжа ў Амэрыку, шэраг падарожжаў у яўрэйскія калёніі Крыму і Украіны, с.-г. інвэнтар і інш.

Дапамога з боку замежных арганізацый.

У працягу апошніх двух месяцаў ЦП „Озета“ атрымаў ад амэрыканскай арганізацыі «Ікор» 5000 даляраў, ад «Паўднёва-Афрыканскага калёнізацыйнага фонду»—200 фунтаў стэрлінгаў і ад Лёнданскага аб'яднанага к-ту дапамогі яўрэйскай калёнізацыі ў СССР —30 фунтаў стэрлінгаў.

Санітарная дапамога перасяленцам.

Па згодзе ЦБ «Озета» з Чырвоным Крыжам, апошні арганізуе ў Эўпаторыйскім раёне мэдыцынскі пункт для абслугоўваньня перасяленцаў.

Цікавяцца земляўпарадкаваньнем яўрэяў.

4 мая ў Парыжы адбылася канфэрэнцыя прыяцеляў яўрэйскага земляўпарадкаваньня ў СССР.

Францускі пісьменьнік і публіцыст Бэрнард Лекаш, які нядаўна наведаў херсонскія калёніі, прачытаў даклад аб яўрэйскім земляўпарадкаваньні ў СССР. Таксама выступіў па гэтаму пытаньню францускі паэта Андрэ Сьпір.

Здарэньні.

26 мая ў Менску на Праваднай вул. д. № 13 павесілася гр-ка А. Францава—43 год ад роду. Прычына самагубства невядома. Дазнаньне вядзецца.

Гр-не вёскі Давыдаўка (Гомельшчына), маючы злосьць на аднавяскоўца С. Азяўчыкава, ноччу 17-га мая на балоце забілі яго коняй. Злачынцы затрыманы і ў праступленьні ўлічаны.

17 і 18 мая ў Чэрвенскім раёне была вялікая навальніца. 17 мая ў 9 гадзін вечара ад маланкі згарэлі будынкі гр-на вёскі Горкаўская Слабада Б. Блізьнюка; 18 мая таксама ад маланкі згарэлі будынкі гр-на вёскі Равецкі Бор Я. Мікульчыка і загарэліся, але пагашаны будынкі гр-на гэтай-жа вёскі М. Атрашэўскага.

Паштовая скрынка.

«Сваяку» заметка пра зьніжэньне цэн да друку не надыйшла.

А. Позьняку. Допіс «Ці ня можна лягчэй»—друкавацца ня будзе.

Апавяшчэньні.

— Гаррайком КП(б)Б абвяшчае, што назначаная на 27-V нарада актыву вытворчых ячэек пераносіцца на панядзелак, 30-V. Аб часе і месцы будзе паведамлена асобна.

— Члены саюзу працасьветы, якія жадаюць паступіць сёлета на рабфакі БССР, павінны праз свае мясцкомы, ці групкомы падаць аб гэтым заяву ў культаддзел ЦП не пазьней 1-га чэрвеня г. г.

Тыя, што пададуць заявы, павінны зьявіцца ў культаддзел ЦП для запаўненьня анкеты.

— Сёньня, 28-га мая, а 7 з пал. гадзіне вечара пачнуцца заняткі на курсах на падрыхтоўцы ў вышэйшыя навучальныя ўстановы—у памяшканьні 9-й школы. (Міхайлаўская, 4, каля вакзалу Заходняе чыгункі).

Загадчык курсамі Сянькевіч.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА.

ТЭАТР-КІНО.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР.	Гастролі Музычнай камэдыі. Субота, 28-га мая. „ГОД БЕЗ ЛЮБВИ“. Прэм'ера. Пачатак а 8 з пал. гадз. вечара
КІНО «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА».	З аўторка, 24 мая. Новая замежная пастаноўка. „ЗВЫЧАЙНАЯ ГІСТОРЫЯ“. Маст. драма ў 7-х частках.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	З аўторка, 24 мая. Камэдыя з удзелам РЫЧАРДА ТОЛМЭДЖА „СКРОЗЬ ПОЛЫМЯ“. Звыш праграмы—Кіно-хроніка № 76.

— Згуб. пашпарт-пасьведч. БДВ на легкавы аўтамабіль «Форд» дзьвігацель № 1898844 і пасьведчаньне № 10351, выд. «Беломесом», кв. № 3572.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЭТУ „САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ“ на чэрвень м-ц і да канца году.

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

На 1 месяц — — 70 к.
» 2 » 1 р. 40 »
» 3 » 2 р. —
На 6 месяцаў 4 р. —
Да канца году 4 » 70 к.

За дадатковыя 40 кап. у месяц кожны падпішчык можа атрымаць часопіс «Маладняк»—кніжку ў 6 друкаваных аркушаў (100 стар.), якая даецца, як платны дадатак да газэты.

Газэта «Савецкая Беларусь» разам з часопісьсю «Маладняк» — 1 руб. 10 кап. у месяц.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: у Менску—у канторы газэты—рог вуліц Ленінскай і К. Маркса, у правінцыі—упаўнаважанымі канторы і ўсімі паштова-тэлеграфнымі аддзяленьнямі і аддз. Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва.

НАРКАМФІН Б. С. С. Р.
гэтым даводзіць да ўсеагульнага ведама, што
1-га чэрвеня 1927 году ў гор. Ленінградзе
АДБУДЗЕЦЦА
3-ці ТЫРАЖ ВЫЙГРЫШАЎ
ДЗЯРЖАЎНАЙ ВЫЙГРЫШНАЙ ПАЗЫКІ 1926 ГОДУ.
У ТЫРАЖЫ БУДЗЕ РАЗЫГРАНА:

1	выйгрыш	на	100.000 руб.
2	„	па	50.000 руб.
3	„	па	25.000 руб.
5	„	па	10.000 руб.
10	„	па	5.000 руб.
79	„	па	1.000 руб.
250	„	па	300 руб.
850	„	па	200 руб.

Апроч таго, будзе тыражыравана 7.800 аблігацый з выплатай па іх намінальнага кошту, г. з. па 100 руб. за цэлую аблігацыю і па 25 руб. за кожную чвэрць яе.

Аблігацыя, якая выйгрывае, згашаецца і ня ўдзельнічае ў наступных тыражох, прычым намінальны кошт яе ўваходзіць у склад выйгрышу, які па ёй выплачваецца.

Усяго будзе згашана тыражом 9 тысяч аблігацый.

Буйныя выйгрышы ад 1.000 руб. да 100.000 руб. уключна выплачвае Дзяржбанк у Маскве пасьля экспэртызы сапраўднасьці аблігацый.

Заявы а выплаце буйных выйгрышаў з далучэньнем да заяваў аблігацый для адпраўкі іх у Праўленьне Дзяржбанку прымаюць усе ўстановы Дзяржбанку і касы НКФ.

Па рэшце аблігацый, якія вышлі ў тыраж, належныя сумы выплачваюць усе ўстановы Дзяржбанку і касы НКФ.

Нам. Наркамфіна БССР МІКУЛІЧ.
Час. вык. аб. Заг. Валютным Аддзелам РАБЦЭВІЧ

Галоўліт(сл № 24864.
Менск, 1-я дзяржаўная друкарня.